

Volume: 1, Issue: 1

JOURNAL OF RECREATION, SPORT AND TOURISM RESEARCH

JRSTR Established 2024

ISSN: 3062-1518

ISSN: 3062-1518

2024

Journal of Recreation, Sport and Tourism Research (JRSTR)

Cilt / Volume:

1

Sayı / Issue:

1

Aralık / December

Volume: 1, Issue: 1

JOURNAL OF RECREATION, SPORT AND TOURISM RESEARCH

JRSTR Established 2024

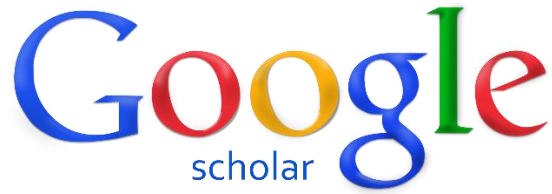

ISSN: 3062-1518

OPEN ACCESS

Dizinler / Index

Yayıncı / Publisher

Dr. Ramazan ÖZAVCI, Bingöl Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Rekreasyon Bölümü/Rekreasyon Anabilim Dalı

Baş Editör / Head Editors

Dr. Ramazan ÖZAVCI, Bingöl Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Rekreasyon Bölümü/Rekreasyon Anabilim Dalı

Yayın Kurulu / Editorial Board

Dr. Abdulmenaf KORKUTATA, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Rekreasyon Bölümü/Rekreasyon Anabilim Dalı

Dr. Ahmet DÖNMEZ, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Beden Eğitimi ve Spor Bölümü/Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Dr. Aydın ŞENTÜRK, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Antrenörlük Eğitimi Bölümü/Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı

Dr. Burçak KESKİN, Yalova Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Antrenörlük Eğitimi Bölümü/Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı

Dr. Cengiz TAŞKIN, Kilis 7 Aralık Üniversitesi/Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Antrenörlük Eğitimi Bölümü/Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı/

Dr. Çetin ÖZDİLEK, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Beden Eğitimi ve Spor Bölümü/Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Dr. Ebru Özlem KORKUTATA, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksekokulu/Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü/Turizm ve Otel İşletmeciliği

Dr. Fatih ÇATIKKAŞ, Manisa Celâl Bayar Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Antrenörlük Eğitimi Bölümü/Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı

Dr. Halil İbrahim GENÇ, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi/Turizm Fakültesi/Rekreasyon Yönetimi Bölümü/Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı

Dr. Hasan Önal ŞEYHANLIOĞLU, Batman Üniversitesi/Turizm Fakültesi/Turizm İşletmeciliği Bölümü/Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Dr. İsa ÇİFTÇİ, Bingöl Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Beden Eğitimi ve Spor Bölümü/Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Dr. Mahmut HIZIROĞLU, İstanbul Üniversitesi/İktisat Fakültesi/İşletme Bölümü/Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı

Dr. Mehmet Emin BAYNAZOĞLU, Trakya Üniversitesi/Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu/Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü/Yönetim Bilişim Sistemleri Anabilim Dalı

Dr. Mikail TEL, Fırat Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Rekreasyon Bölümü/Rekreasyon Anabilim Dalı

Dr. Muhsin HALİS, Kocaeli Üniversitesi/İşletme Fakültesi/İşletme Bölümü/Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı

Yayın Kurulu / Editorial Board

Dr. Murat GÖRAL, Bingöl Üniversitesi/Bingöl Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu/Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü/Turizm ve Otel İşletmeciliği

Dr. Nurgül TEZCAN KARDAŞ, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Rekreasyon Bölümü/Rekreasyon Anabilim Dalı

Dr. Pero Duygu DUMANGÖZ, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Spor Yöneticiliği Bölümü/Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

Dr. Semih ARICI, Pamukkale Üniversitesi/Turizm Fakültesi/Turizm Rehberliği Bölümü/Turizm Rehberliği Anabilim Dalı

Dr. Sinan ÇAVUŞOĞLU, Bingöl Üniversitesi/Bingöl Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu/Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü/Maliye

Dr. Uğur AYDEMİR, Bayburt Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Antrenörlük Eğitimi Bölümü/Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı

Dr. Ümit ŞENGEL, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi/Turizm Fakültesi/Turizm Rehberliği Bölümü/Turizm Rehberliği Anabilim Dalı

Dr. Volkan TEMİZKAN, Karabük Üniversitesi/Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu/Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü/Turizm ve Otel İşletmeciliği

Dr. Yusuf GÖKÇE, Bingöl Üniversitesi/Bingöl Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu/Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü/Turizm ve Otel İşletmeciliği

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

	Makale / Articles	Tür / Type	Sayfa / Page
1.	Rekreasyon Bölümü Öğrencilerinde Dansa Yönelik Tutumun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi <i>An Examination of Attitudes Toward Dance Based on Certain Variables Among Recreation Department Students</i>	Araştırma Makalesi Research Article	1-6
2.	Üniversite Öğrencilerinin Futbolda Fanatiklik Düzeylerinin İncelenmesi <i>Examining the Levels of Football Fanaticism of University Students</i>	Araştırma Makalesi Research Article	7-13
3.	Cimnastikçi Çocuklarda Core ve Pliometrik Antrenmanların Esneklik Performansı Üzerine Etkisinin Karşılaştırılması <i>Comparison of the Effects of Core and Plyometric Training on Flexibility Performance in Child Gymnasts</i>	Araştırma Makalesi Research Article	14-19
4.	Rekreasyonel Pilates Yapan Bireylerde Öz Yeterliğin Psikolojik İyi Oluşa Etkisi <i>The Effect of Self-Efficacy on Psychological Well-Being in Individuals Engaged in Recreational Pilates</i>	Araştırma Makalesi Research Article	20-25
5.	Uluslararası Eğitim ve Spor Yönetimi Politikaları: Analitik Bir Bakış <i>International Education and Sports Management Policies: An Analytical Perspective</i>	Derleme Review	26-32

Rekreasyon Bölümü Öğrencilerinde Dansa Yönelik Tutumun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Orkun ALKAN¹, Onur IŞIK²

Özet

Anahtar Kelimeler

Dansa Yönelik Tutum,
Rekreasyon,
Öğrenci.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, rekreasyon bölümü öğrencilerinin dansa yönelik tutumlarının incelenmesidir.

Yöntem: Bu araştırma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümünde öğrenim gören öğrenciler içerisinde, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen 60 kadın ve 62 erkek olmak üzere toplam 122 kişilik gönüllü bir örneklem grubu üzerinden yürütülmüştür. Öğrencilere dair tanımlayıcı bilgiler bilgi formu aracılığıyla elde edilirken dansa yönelik tutum verileri Durhan (2019) tarafından geliştirilen 39 madde ve 3 alt boyutu olan bir ölçüm aracı ile belirlenmiştir. İstatistiksel analiz sonuçları $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dansa yönelik tutum alt boyutlarında puan ortalamalarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre, farkındalık, kaçınma ve motivasyon alt boyutunda kadınları erkeklerle oranla daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir. Öte yandan yaş ve sınıf değişkenine göre anlamlı bir farka rastlanılmamıştır ($p > 0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak bu araştırmaya katılan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rekreasyon bölümü öğrencilerinin dansa yönelik tutumları incelenmiş ve kadınların erkeklere kıyasla farkındalık, kaçınma ve motivasyon düzeyleri bakımından daha başarılı oldukları anlaşılmıştır. Öte yandan yaş ve sınıf farklılığının dansa yönelik tutum açısından belirleyici olmadığı da dikkat çeken bir diğer sonuçtur.

An Examination of Attitudes Toward Dance Based on Certain Variables Among Recreation Department Students

Abstract

Keywords

Attitude Toward Dance,
Recreation,
Student.

Aim: The aim of this study is to examine the attitudes of recreation department students toward dance.

Methods: This study was conducted with a voluntary sample group consisting of 122 students (60 females and 62 males) from the Recreation Department of Çanakkale Onsekiz Mart University's Faculty of Sports Sciences. The sample was selected using a purposive sampling method. Descriptive information about the students was collected through an information form, while data on attitudes toward dance were obtained using a measurement tool developed by Durhan (2019), which consists of 39 items and three sub-dimensions. Statistical analysis results were considered significant at the $p < 0.05$ level.

Results: A statistically significant difference was found in the mean scores of the sub-dimensions of attitudes toward dance when compared by gender ($p < 0.05$). Accordingly, it was determined that females had higher mean scores than males in the sub-dimensions of awareness, avoidance, and motivation. On the other hand, no significant differences were observed based on age or grade level ($p > 0.05$).

Conclusion: In conclusion, the study examined the attitudes of Çanakkale Onsekiz Mart University Recreation Department students toward dance and revealed that females performed better than males in terms of awareness, avoidance, and motivation levels. Conversely, another noteworthy finding was that age and grade level differences were not determining factors in attitudes toward dance.

Article Info

Online Publishing: 30.12.2024

GİRİŞ

İnsanlığın varoluşundan bu yana insanlar kendilerini ifade edebilmek ve birbirleriyle iletişim kurabilmek için, içgüdüsel olarak ritmik bir takım fiziksel eylemlere başvurabilmekteydi bu sebeple dansın, insanlığın ilk zamanlarından bu yana devam eden bir eylem olduğu düşünülebilir (Altay, 2019, s. 9; Ayyıldız, 2015, s.19). İnsanlar geçmişte anlamlandırmakta zorlandığı doğa olayları sebebiyle

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon ABD, Orkunalkan14@gmail.com

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon ABD, onuriisk@gmail.com

korku, heyecan ve mutluluk gibi çeşitli duygular yaşayabilmekteydi. İnsanlar bu duygularını dışarıya vurma ihtiyacı hissetmesiyle; hayvanları, rüzgârın esintisini, yağın yağmuru gözlemleyip taklit etti. Doğanın ritmini kendine esas aldı ve kendi bedenindeki ritmi keşfetmesiyle ilk dans hareketlerini ortaya çıkardı. İnsanlığın o günden bugüne dans etmeyi hiç bırakmadığı söylenebilir (Köktan, 2014, s. 263). Dans, spor gibi genel bir terimdir ve birbirinden farklı sanatsal ve fizyolojik gereksinimleri olan birden fazla çeşidi içerisinde barındırır. Dans, en basit şekilde insanın kendi bedenini yönlendirerek, bir takım fiziksel hareket dizileri ile gerçekleştirdiği gösteri sanatı olarak tanımlanabilir (Allen ve diğ., 2024, s. 1). Bir başka ifadeyle dans, insanın mekânda ve zamanda bedenini manipüle ederek (Kaeppeler, 1978, s. 32), kostüm, dekor, makyaj ve müzik gibi yardımcı sanat dallarının da yardımı ile bir konuyu düzenli ve ritmik şekilde özel yapılandırılmış hareketlerle anlatması, kendi iç dünyasını dışarıya yansıtmadır şeklinde de tanımlanabilmektedir (Cantekin, 2011, s. 5-6). Dans, 11. ve 15. Yüzyılları arasında eğlence amacı ile yapılırken, 18. ve 19. Yüzyıllar arasında büyük mekanlarda gösteri sanatı olarak icra edilmeye başlanmıştır. 19. Yüzyılların başında geleneksel danslar rağbet görürken aynı yüzyılın sonunda Tango, Vals gibi dans türleri ortaya çıkmıştır. 21. Yüzyılda ise dans rekreasyonel bir aktivite olarak sportif ve eğlence amaçla gündeme geldiği gözlemlenmiştir (Özavci ve ark., 2023, s. 252).

Gökyürek, (2016, s. 3286-3294) yaptığı çalışmasında insanların eğlenme ihtiyaçlarını karşılamak ve doyuma ulaşmak için çeşitli rekreasyonel etkinlikler ve dans aktivitelerine katıldığından bahsetmiştir. İnsanların, fiziksel ve psikolojik olarak daha iyi hissetme, stresten uzaklaşma, özgüven artışı, toplumla daha rahat iletişim kurup yeni ilişkiler kurabilme, enerjisini serbest bırakıp mutluluk ve neşe gibi duyguları yaşayabilmek gibi çeşitli sebeplerle rekreasyonel dans aktivitelerine katılım sağladığı söylenebilir (Gardner ve ark., 2008, s. 4-10). Fakat her medeniyette, toplumun ve bireylerin önyargıları olabileceği söylenebilir dolayısıyla bireyler önyargıları ve toplum baskısı sebebiyle dansa karşı kaygıyla yaklaşma ve kaçınma gibi tutumlar sergileyebileceği düşünülebilir (Tercan, 2016, s.94; St. ve ark., 2023, s. 1074-1075). Tutum; bireyin karakter özelliklerine, çevresel faktörlere ve yaşamı boyunca deneyimlediği durumlara dayanarak, bir nesne ya da olaya karşı olumlu, olumsuz düşüncesi veya gösterdiği tepkidir (İnalkaç, 2023, s. 69; Turan, 2017, s. 34). Dans ile ilgilenen bazı bireyler başlangıçta dansa karşı önyargılı bir tutum sergilese de bir süre sonrasında aidiyet duygularının ve özgüvenlerinin olumlu yönde geliştiği söylenebilir (Tercan, 2016, s. 96-97).

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rekreasyon Bölümü öğrencilerinin bir kısmının dansa yönelik derslerde başlangıçta utanmak, çekinmek ve kaçınmak gibi tutumlar gösterdiği fakat zamanla özgüvenlerinin artması, çevreyle daha kolay iletişim kurması, sosyalleşmesi, başarıma duygusu ile motive olması ve doyuma ulaşmasıyla dansa olan önyargılarının kırıldığı dışardan gözlemler ile düşünülmektedir. Rekreasyon bölümü müfredatında 1. Sınıftan 4. Sınıfa kadar dansa yönelik; halk oyunları, step aerobik, serbest stil dans, sportif salsa, ritim eğitimi ve dans, rekreasyon uygulamaları dersleri yer almaktadır. Öğrenciler tüm bu derslerin çıktısı olarak dans koreografisi ile rekreasyon uygulamaları dersi kapsamında Rekreasyon Etkinlikleri Gecesi adıyla 1200 kişi kapasiteli ÇOMÜ İÇDAŞ Kongre Merkezi'nde gösterilerini sergilemektedirler. Bugüne kadar Rekreasyon Etkinlikleri Gecesi toplam 3 defa gerçekleştirilmiştir. Gösteriler sadece halk oyunları ve dans gösterileriyle sınırlı kalmayıp skeçler, performans gösterileri ve interaktif oyunlarla da zenginleştirilmiştir.

Rekreasyon bölümü, müfredatında dansa yönelik derslere yer vermesi ve önem göstermesi bağlamında bu bölümde öğrenim gören öğrencilerin dansa yönelik tutumlarının incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda literatüre bakıldığında bu alanda yapılan fazla çalışma görülmediğinden bu çalışmanın yapılması önem arz edecektir. Bu çalışmada rekreasyon bölümü öğrencilerinin dansa yönelik tutumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi ve literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü öğrencilerinin dansa yönelik tutumlarını incelemek amacıyla tasarlanan bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, geçmişte olan veya hala devam eden olayın değişiklik göstermeden betimlendiği yöntemdir. Bu yöntemde en önemli faktör, nesneyi, kişiyi veya durumu dışarıdan herhangi bir müdahalede bulunmadan olduğu şekli ile gözlemleyebilmek ve tanımlamaktır (Karasar, 2012).

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler, örneklemini ise Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya, olasılıksız örnekleme yöntemlerinden biri olan amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen 60 kadın, 62 erkek olmak üzere toplam 122 kişi katılmıştır.

Araştırmanın veri toplama araçları

Bilgi formu: araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, haftalık dans etme sıklığının test edilmesi amacıyla bilgi formu kullanılmıştır.

Dansa Yönelik Tutum Ölçeği: bu araştırmada dansa yönelik tutumun incelenmesi amacıyla Durhan'ın (2019) geliştirdiği "Dansa Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Toplam 39 madde ve 5'li likert tipindedir. (1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen katılıyorum). Ölçeğin farkındalık (1-3-5-7-10-14-16-19-22-24-25-26-28-29-30-31-32-34-35-38-39), kaçınma (2-4-6-9-11-12-13-15-23-33), motivasyon (8-17-18-20-21-27-36-37) olmak üzere 3 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin (kaçınma alt boyutu) 2.-4.-6.-9.-11.-12.-13.-15.-23.-33. maddeleri ters kodlanmıştır.

Araştırmanın veri analizi

Elde edilen veriler SPSS programına aktararak eksik veya hatalı girişler kontrol edilmiştir. Hazır hale gelen verilerin dağılımları çarpıklık ve basıklık analizleriyle test edilmiştir. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alpha katsayısının 0,70 üzerinde olmasıyla belirlenmiştir. Kategorize edilen alt boyutlar belirlendikten sonra ikili grup ortalamalarının karşılaştırılmasında t testi, ikiden fazla grup ortalamalarının karşılaştırılmasında ANOVA testi uygulanmıştır. İstatistiksel analiz sonuçları $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Betimsel sonuçlar

Değişkenler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Erkek	63	50,8%
	Kadın	61	49,2%
yaş	18-19 yaş	25	20,2%
	20-21 yaş	51	41,1%
	22-23 yaş	34	27,4%
	24 yaş ve üzeri	14	11,3%
Sınıf	1. sınıf	28	22,6%
	2. sınıf	30	24,2%
	3. sınıf	29	23,4%
	4. sınıf	37	29,9%
Toplam		124	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin %50,8'i erkeklerden oluşurken %41,1'inin de 20-21 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin sınıflara göre dağılımı homojendir denebilir.

Tablo 2. Normallik ve güvenirlik sonuçları

Ölçek	n	Min.	Maks.	$\bar{X}$	Çarpıklık	Basıklık	α
Farkındalık	124	1,81	5,00	3,9351	-,310	-,783	,957
Kaçınma	124	1,40	5,00	3,7694	-,576	,138	,778
Motivasyon	124	1,00	5,00	2,8911	-,029	-,631	,886

Araştırmada kullanılan ölçek ile toplanan veriler çarpıklık ve basıklık sonuçlarına göre $\pm 1,5$ aralığında olduğundan normal dağılmıştır. Ayrıca Cronbach Alpha sonuçları 0,70 üzerinde olduğundan ölçeğin iç tutarlılığına sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre dansa yönelik tutum puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	S.S.	t	p
Farkındalık	Erkek	63	3,73	,83	-3,168	,002
	Kadın	61	4,15	,65		
Kaçınma	Erkek	63	3,59	,71	-3,187	,002
	Kadın	61	3,95	,55		
Motivasyon	Erkek	63	2,65	,98	-2,965	,004
	Kadın	61	3,14	,86		

$p<0,05$

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dansa yönelik tutum alt boyutlarında puan ortalamalarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre, farkındalık, kaçınma ve motivasyon alt boyutunda kadınları erkeklere oranla daha yüksek puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Yaş değişkenine göre dansa yönelik tutum puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek	Yaş	n	$\bar{X}$	S.S.	F	p
Farkındalık	18-19 yaş	25	4,02	,59	2,351	,076
	20-21 yaş	51	3,92	,76		
	22-23 yaş	34	3,73	,86		
	24 yaş ve üzeri	14	4,35	,73		
Kaçınma	18-19 yaş	25	3,84	,59	,791	,501
	20-21 yaş	51	3,79	,64		
	22-23 yaş	34	3,63	,75		
	24 yaş ve üzeri	14	3,90	,62		
Motivasyon	18-19 yaş	25	2,66	,93	,928	,424
	20-21 yaş	51	2,92	,88		
	22-23 yaş	34	2,90	1,03		
	24 yaş ve üzeri	14	3,17	1,09		

$p<0,05$

Öğrencilerin yaşlarına göre dansa yönelik tutum puan ortalamalarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5. Sınıf değişkenine göre dansa yönelik tutum puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek	Sınıf	n	$\bar{X}$	S.S.	F	p
Farkındalık	1. sınıf	28	4,00	,63	,387	,762
	2. sınıf	30	3,81	,84		
	3. sınıf	29	3,95	,77		
	4. sınıf	37	3,98	,82		
Kaçınma	1. sınıf	28	3,69	,63	,911	,438
	2. sınıf	30	3,94	,57		
	3. sınıf	29	3,74	,64		
	4. sınıf	37	3,71	,76		
Motivasyon	1. sınıf	28	2,67	,92	1,584	,197
	2. sınıf	30	2,84	,84		
	3. sınıf	29	3,20	,75		
	4. sınıf	37	2,85	1,16		

$p<0,05$

Öğrencilerin sınıflarına göre dansa yönelik tutum puan ortalamalarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

TARTIŞMA

Rekreasyon bölümünün, spor bilimleri fakültesi dahilindeki diğer bölümlere nazaran dans derslerine daha fazla ağırlık vermesinden dolayı bu araştırmanın amacı rekreasyon bölümü öğrencilerinin dansa yönelik tutumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Literatür incelendiğinde dansa yönelik tutum üzerine yapılan yeterli çalışmaya rastlanılmamıştır. Araştırmaya katılan rekreasyon bölümünde öğrenim gören 122 öğrencinin demografik özelliklerine göre dansa yönelik tutumları incelenerek elde edilen sonuçlar literatürdeki diğer araştırmalarla tartışılmıştır.

Öğrencilere yönelik yapılan karşılaştırma analizinde, cinsiyet değişkenine göre kadınların erkeklere oranla daha yüksek farkındalık, kaçınma ve motivasyon puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiştir ($p<0,05$). Aybek ve Aybek (2023) ve Özbal ve ark. (2022)'in üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı

çalışmada ritim eğitimi ve dans dersine yönelik tutumlarında cinsiyet değişkenine göre kadınların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bununla beraber beden eğitimi öğretmeni adayları üzerinde yapılan çalışmalarda halk danslarına yönelik tutumun cinsiyet değişkenine göre kadınların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ortaya koyulmuştur (İnkalaç, 2023; Uğurlu ve Gülgen, 2022). Bu sonuçlar araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Ancak Ustaoglu Hoşver ve ark. (2020)'ın yaptığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre erkeklerin lehine istatistiksel anlamlı bir fark bulunmuştur. Turan (2017)'in yaptığı çalışmada ise cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Rekreasyon bölümü öğrencilerinin yaş değişkenine göre dansa yönelik tutumları incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Ustaoglu Hoşver ve ark. (2020) ve Özbal ve ark. (2022)'in yaptıkları çalışmalarda yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ortaya koyulmuştur. Literatürdeki ilgili bulgular bu araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Öte yandan Turan (2017)'in yaptığı çalışmada, üniversite öğrencilerinde yaş değişkenine göre dansa yönelik tutumları incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır.

Rekreasyon bölümü öğrencilerinin sınıf değişkenine göre dansa yönelik tutumları incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Literatürdeki çalışmalara bakıldığında öğrencilerin dansa yönelik tutumunun sınıf değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmıştır (Özbal ve ark., 2022; Çingöz ve Çakır, 2023; Ustaoglu Hoşver ve ark., 2020). Bu bulgular araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Öte yandan İnkalaç (2023) yaptığı çalışmada öğrencilerin dansa yönelik tutumlarını sınıf düzeylerine göre karşılaştırdığında, 3. Sınıfların 4. sınıflardan daha yüksek bir puana sahip olduklarına şaret etmiştir.

SONUÇ

Sonuç olarak bu araştırmaya katılan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rekreasyon bölümü öğrencilerinin dansa yönelik tutumları incelenmiş ve kadınların erkeklere kıyasla farkınlık, kaçınma ve motivasyon düzeyleri bakımından daha başarılı oldukları anlaşılmıştır. Öte yandan yaş ve sınıf farklılığının dansa yönelik tutum açısından belirleyici olmadığı da dikkat çeken bir diğer sonuçtur.

ETİK ONAY BİLGİLERİ

Etik Kurul Komitesi : T.C. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Protokol/Sayı Numarası : E-84026528-050.99-2400119953

KAYNAKÇA

- Allen, N., Kelly, S., Lanfear, M., Reynolds, A., Clarke, R., Mountjoy, M. L., ... & Wolman, R. (2024). Relative energy deficiency in dance (RED-D): A consensus method approach to REDs in dance. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 10(1), e001858.
- Altay, O. (2019). *Rekreatif amaçlı dans faaliyetlerine katılan bireylerin mutluluk düzeylerinin yaşam kalitesi üzerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Kayseri.
- Aybek, A., & Aybek, S. (2023). Ritim eğitimi ve dans dersinin farklı cinsiyetler açısından öğrenci tutumlarına etkisi. *Göbeklitepe Eğitim ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 11-21.
- Ayyıldız, T. (2015). *Rekreatif dans faaliyetlerine katılan bireylerin serbest zaman tatmin düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Cantekin, D. (2011). *Dansta kullanılan hareketle ilgili terimlerin incelenmesi*. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Folklor ve Müzikoloji Ana Bilim Dalı, Sakarya.
- Çingöz, Y. E., & Çakır, Z. (2023). Examination of the attitudes of the students of the faculty of sports sciences towards rhythm education and dance lesson. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 12(3), 302-313.
- Durhan, T. A. (2019). Dansa yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 676-692.

- Gardner, S. M., Komesaroff, P., & Fensham, R. (2008). Dancing beyond exercise: young people's experiences in dance classes. *Journal of Youth Studies*, 11(6), 701-709.
- Gökyürek, B. (2016). An analysis of leisure attitudes of the individuals participating in dance activities and the relationship between leisure attitude and life satisfaction. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(10), 3285-3296.
- Hoşver, P. U., Tiryaki, K., & Pehlivan, M. (2020). Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının halk oyunları dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 15-23.
- İnalkaç, O. (2023). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının Türk halk oyunları dersine yönelik tutumları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Sakarya.
- Kaeppler, A. L. (1978). Dance in anthropological perspective. *Annual review of anthropology*, 7(1), 31-49.
- Karasar N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınevi.
- Köktan, Y. (2014). Mitoloji Dans ve Müzik. *TÜRK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 261-271.
- Özavci, R., & Korkutata, A. & Kuşlu, E. (2023). Rekreasyonel dans aktivitesine katılan bireylerde sosyal beğenirlik . XI. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi, Kütahya.
- Özbal, A. F., Ektirici, A., & Yılmaz, B. H. (2022). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin ritim eğitimi ve dans dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Aksaray University Journal of Sport and Health Researches ASUJSHR*.
- St, P. N., Poblacion III, C. C., & Valencia, C. C. Dancing Beyond Preconceptions: The Stereotypes Against Men's Participation in Dance Education.
- Tercan, C. (2016). Topluma katılım aracı olarak dans. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Balıkesir.
- Turan, A. (2017). Beden eğitimi öğretmen adaylarının halk oyunları dersine yönelik tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı, Van.
- Uğurlu, A., & Gülgen, Z. (2022). Folk dances from our cultural heritage: Attitudes of physical education and sports teacher candidates. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 582-592.

Journal of Recreation, Sport and Tourism Research - 2024

Volume 1, Issue 1, 7-13, (2024)

Üniversite Öğrencilerinin Futbolda Fanatiklik Düzeylerinin İncelenmesi

Onur Akyüz¹

Özet

Anahtar Kelimeler

Futbol,
Fanatiklik,
Taraftar.

Amaç: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin futbol taraftarı fanatiklik düzeylerini bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Dicle Üniversitesi'nde öğrenim gören 48'i kadın ve 180'i erkek olmak üzere toplam 228 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Verileri toplamak amacıyla; Taşmektepligil ve ark., (2015) tarafından geliştirilen "Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmanın verileri SPSS 22,0 paket programı kullanılarak test edilmiştir. T-testi ve One Way ANOVA testlerinden faydalanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin incelenen değişkenlere göre Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğinin tüm alt boyutlar ve ölçek genelinde anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır ($p<0,05$). Kadın öğrencilerin futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu, lisanslı ürün kullanmayan üniversite öğrencilerinin, lisanslı ürün kullanan üniversite öğrencilerinden futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin daha yüksek olduğu, Galatasaray, Fenerbahçe ve diğer takımları tutan üniversite öğrencilerinin, Beşiktaş'ı tutan üniversite öğrencilerine göre futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin daha yüksek olduğu ve cafe ve radyolardan taraftarı oldukları takım maçlarını takip eden üniversite öğrencilerinin televizyon ve internetten takip eden üniversite öğrencilerinden futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Üniversite öğrencilerinin futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeğine göre orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet, taraftarı olunan takımın lisanslı ürününü kullanma, taraftarı olunan takım ve taraftarı olunan takımın maçlarının takip edildiği yer değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Examining the Levels of Football Fanaticism of University Students

Abstract

Keywords

Football,
Fanaticism,
Fan.

Aim: This study aims to determine the fanatic levels of football fans at universities according to some variables.

Methods: The study group consists of 228 university students, 48 female and 180 male, studying at Dicle University in the 2022-2023 academic year. In order to collect data; "Football Fan Fanaticism Scale" developed by Taşmektepligil et al., (2015) was used. The data of the study were tested using SPSS 22.0 package program. T-test and One Way ANOVA tests were used.

Results: According to the variables examined for the university students participating in the study, significant differences were reached in all sub-dimensions of the Football Fan Fanaticism Scale and the overall scale ($p<0.05$). It was determined that female students had higher football fan fanaticism levels than male students, university students who did not use licensed products had higher football fan fanaticism levels than university students who used licensed products, university students who supported Galatasaray, Fenerbahçe and other teams had higher football fan fanaticism levels than university students who supported Beşiktaş, and university students who followed the matches of the teams they supported from cafes and radios had higher football fan fanaticism levels than university students who followed them on television and the internet.

Conclusion: It was determined that the football fan fanaticism levels of university students were at a moderate level according to the Football Fan Fanaticism Scale. In addition, significant differences were determined according to the variables of gender, using the licensed product of the team supported, the team supported and the place where the matches of the team supported were followed.

Article Info

Online Publishing: 30.12.2024

¹ Sorumlu Yazar: Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Türkiye, Onurakyuz1986@gmail.com

GİRİŞ

İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar spor organizasyonları hep değer görmüş ve ilgi odağı haline gelmiştir. Tarihsel genetiğin bir etkisi olarak insanlar sporla sürekli ilişkili halde yaşamaktadır. Hemen her yaştan ve cinsiyetten insan günümüzde birçok farklı spor branşına katılım sağlamaktadır (Tanyeri, 2019). Spora katılımın her geçen gün sağlıklı yaşam için önemini katlamakta ve en temel günlük aktiviteler içinde yer bulmaktadır (Özcan, 2011). Son yüzyılın en popüler spor branşlarından birisi olan futbol, dünyanın tüm bölgelerindeki insanlar için de heyecan verici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde futbol önemli bir spor dalı olmanın yanı sıra, farklı coğrafyalardaki insani derinlikleri ve popüler kültürleri tanımanın önemli araçlarından birisi konumundadır. Bireyin yaşamı içerisinde kendini ait hissettiği ideolojiler ve dinler gibi taraftar grupları da etkili olmaktadır. Futbol bireyde yaşattığı tutku ile kendilerinden geçip bir deşarj unsuru olmasının yanında kimlik edinme ve aidiyet duygusu geliştirmek için de etkin bir olgudur (Murphy ve ark., 1990). Spor etkinlikleri sadece insanların günlük yaşantılarının bir parçası değil, aynı zaman da madalya, seyirci ve şampiyon triosunu oluşturan, görsel boyutuyla öncelik kazanan, toplumları yönlendirebilen, ideoloji ve politikaların karşılık bulup, ticarileşmeleri için anlam farklılaşmasına uğrayan güçlü bir organizasyon olarak insanların hayatında yer almaktadır (Özcan, 2011). Futbol insanların önemli bir kısmı için hayatın en ayrılmaz ve en heyecan verici parçası olması yanında, bazı insanlar için de hobi ve oyun özelliğinin yanında değişik manalar taşımaktadır (Aydın, 2008). Taraftarın varlığı futbolun endüstriyel boyutunu perçinleyen en önemli faktördür. Taraftar olmak, özü gereğesi ile tuttuğu takıma yürekten destek veren bireylerin katılmasıyla oluşturulan bir kent birliğidir (Eker, 2010). Bir takımın müsabaka ve oyuncularını takip eden, takıma gönülden bağlanan, takımı için her daim pozitif duygular besleyen, takımını koşulsuz destekleyen ve futbol çerçevesindeki isteklerini bu bağlılıklar neticesinde tatmin eden bireylere taraftar denmektedir (Arslanoğlu, 2005).

Fanatizm de spor ve siyaseti bünyesinde taşıyan ve birçok manada gözlemlenebilen bir davranış şeklidir (Doğaner ve ark., 2021). Fanatizm kelimesi köken olarak Latince Fenum'dan gelmektedir. Bunun yanında kendisini aşırı şekilde ve çılgınca tapınağa vakfeden bireyleri nitelemek adına Fanaticus sıfatı kullanılır. Yine İngilizcede de anlamsız tutkuları olan, hayalperest ve dinsel çılgın olan birey için "fanatic" kelimesi kullanılır (Öztürk, 2016; Tanyeri, 2019). Arapçada da fanatizm ile taassup kelimesi eş anlam taşımaktadır. Taassup kelimesi asabe ve isabe ile aynı kökenden gelip, kökünde bağlanmak, kuşatmak ve asılmak anlamlarını taşır. Türkçede de fanatik kelimesi bağnaz kelimesiyle eş anlamlı olarak kullanılıp, bir inanış ya da düşünceye aşırı düzeyde bağlı olup diğer inanç ve düşüncelere onay vermeyen mutaassıp manasında kullanılmaktadır (Yıldız ve Açıkan, 2018). Bu ifadelerden de anlaşılacağı gibi fanatizm, bir bağlanma ve adanmışlık şeklidir. Fanatiklik terimi anlam bakımından çok farklı biçimde ele alınmaktadır. Bu sebeple futbol fanatiği olmaya kimi zaman pozitif kimi zaman negatif anlamlar yüklenebilir. Fanatiklik, bir yandan bünyesinde şiddeti barındıran davranış biçimlerini sosyal açıdan kabul edilmez bir yapıda anlatırken, diğer yandan bir taraftarın bir takıma aşırı bağlı olmayı ve o takımı ölümüne sevmeyi sosyal bir kabul anlamında ifade etmektedir (Kazan, 2009). Günümüzde profesyonel futbol, ticarileşerek pazar payı çok yüksek bir ürün şekline bürünmüştür (Acet, 2001). Teknolojik mecranın gelişimlerinin de katkısıyla hızla küreselleşen futbol, görsel ve yazılı basınla birlikte sosyal medyanın da etkisiyle üst düzeyde değişime sahne olmuştur. Bu değişim ticaret, sponsorluk ve reklamların yanında kitleleri ve toplumları yönlendirmek için etkili bir güç olarak yer almaktadır. Aslında futbol hayatın hemen her noktasında yeri olan, sosyal yaşamın vazgeçilmez bir unsurudur. Türkiye'deki genç nüfusun önemli bir öbeğini oluşturan üniversite öğrencilerinin fanatiklik tutumlarının ortaya konması ve fanatiklik ile alakalı yönelimlerinin açıklanması önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı üniversitede öğrenim gören öğrencilerin futbolda fanatiklik düzeylerini incelemektir.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Bu çalışmada, Dicle Üniversitesinde 2022 – 2023 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğrencilerin futbolda fanatiklik düzeylerini belirli değişkenler yönünden incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma üniversite öğrencilerinin bazı demografik özellikleri (cinsiyet, öğrenim gördüğü bölüm, sınıfı, tuttuğu takım, takımının lisanslı ürününü kullanıp kullanmadığı, takımının maçlarını takip etme biçimi) ile

futbolda fanatiklik düzeyleri arasındaki ilişkileri betimleyici bir yaklaşımla ele almaktadır. Betimleyici araştırma modeli, mevcut bir durumu açığa çıkartmak ve açıklamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir.

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Çalışma grubunda 2022-2023 eğitim öğretim yılında Dicle Üniversitesinde öğrenim gören 48'i Kadın ve 180'i Erkek olmak üzere toplam 228 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler kolayda örnekleme yöntemiyle toplanmıştır. Evreni temsil edebilmesi için örneklem sayısı seçkisiz olmayan basit örneklem yöntemi ile belirlenmesi uygun görülmüştür (Altunışık ve ark., 2017). Örneklem hacminin 228 olması nedeniyle, Merkezi Limit Teoremi gereğince 30 üzeri örneklem hacminin dağılımı normale yakınlaştırdığı gerekçesi ile çalışmada normallik testlerinin yapılmasına karar verilmiştir (Albayrak ve ark., 2005).

Araştırmanın veri toplama araçları

Verileri toplamak amacıyla Taşmektepligil ve ark., (2015) tarafından geliştirilen ‘‘Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği’’ kullanılmıştır.

Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği (FTFÖ): Taşmektepligil, Çankaya ve Tunç (2015) tarafından hepsi pozitif olmak üzer 13 maddeen oluşan Likert tipinde hazırlanmış bir ölçektir. FTFÖ'nin cevapları 1- Kesinlikle Katılıyorum, 2- Katılıyorum, 3- Katılmıyorum 4- Hiç Katılmıyorum şeklinde 4 seçenekten oluşmaktadır. Ölçeğin 1-8 arası maddeleri ‘‘şiddete yönelik düşünce ve eylem eğilimi’’, 9-13 arası maddeleri ‘‘kurumsal aidiyet’’ duygusuyla ilgili alt boyutları belirtmektedir. Ölçeğin orijinal versiyonunda iç tutarlık kat sayısı .875 hesaplanırken, bizim çalışmamızda .859 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın veri analizi

Çalışmanın verileri SPSS 22.0 paket programı kullanılarak test edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uyup uymadığını belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş; Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre bu değerler $\pm 1,5$ aralığında ise ki çalışmada Çarpıklık: -769 Basıklık: 1,411 olarak hesaplanmış ve parametrik testlerin uygulanabileceği kabul edilmiştir. Katılımcıların tanımlayıcı istatistikleri için yüzde dağılımları, standart sapma, frekans ve aritmetik ortalamaları incelenmiştir. İkili grupların analizinde bağımsız örneklem için t-testi, üç veya daha fazla grubun karşılaştırmalı analizlerinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit için Post-Hoc testlerinden Tukey testinden faydalanılmıştır. Uygulanan tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların futbol taraftarı fanatiklik ölçeği ve alt boyutlarının ortalama puan dağılımı sonuçları

Ölçek Boyutları	n	$\bar{X}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri	228	2,64	,51	-,407	,854
Kurumsal Aidiyet	228	3,14	,66	-,949	1,450
Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeği	228	2,83	,52	-,769	1,411

Tablo 1 incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeği'nden aldıkları ortalama puanın ($\bar{X}=2,83$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. FTFÖ'nin alt boyutlarına bakıldığında, ‘‘Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri’’ alt boyutunda üniversite öğrencilerinin ortalama puanları ($\bar{X}=2,64$) orta düzeyde ve ‘‘Kurumsal Aidiyet’’ ($\bar{X}=3,14$) alt boyutlarında futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Veri normalliği le ilgili çıkan sonuçlar $\pm 1,5$ olduğundan normalliğin sağlandığı söylenebilir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Tablo 2. Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin futbol taraftarı fanatiklik değişkeni puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	S.S.	t	df	p
Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri	Kadın	48	2,83	,44	2,93	226	0,00*
	Erkek	180	2,59	,52			
Kurumsal Aidiyet	Kadın	48	3,25	,81	1,28	226	0,20
	Erkek	180	3,11	,61			
Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeği	Kadın	48	2,99	,56	2,40	226	0,02*
	Erkek	180	2,79	,50			

* $p<0,05$; Independent Samples t Test

Tablo 2’de uygulanan t-testi sonucuna yönelik FTFÖ ortalama puanlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma saptanmıştır ($t=2,40$, $p=0,02$, $p<0,05$). Kadın üniversite öğrencilerinin ($\bar{X}=2,99$), erkek öğrencilere ($\bar{X}=2,79$) göre futbol taraftarı fanatikklik düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu gözlemlenmiştir. FTFÖ’nin alt boyutlarından “Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri” düzeylerinin cinsiyete göre farklılık %99 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,93$, $p=0,00$, $p<0,01$). Kadın öğrencilerin ($\bar{X}=2,83$), erkek öğrencilere ($\bar{X}=2,59$) göre “Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri” düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Diğer yandan, “Kurumsal Aidiyet” alt boyutunda cinsiyet değişkeni için farklılaşma gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 3. Öğrenim görülen fakülteye göre üniversite öğrencilerinin futbol taraftarı fanatikklik değişkeni puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek	Lisanslı Ürün Kullanımı	n	$\bar{X}$	S.S.	t	df	p
Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri	Evet	108	2,51	,53	-3,76	226	0,00*
	Hayır	120	2,76	,47			
Kurumsal Aidiyet	Evet	108	2,96	,66	-4,21	226	0,00*
	Hayır	120	3,31	,61			
Futbol Taraftarları Fanatikklik Ölçeği	Evet	108	2,68	,53	-4,37	226	0,00*
	Hayır	120	2,97	,47			

* $p<0,05$; Independent Samples t Test

Tablo 3’te uygulanan t-testi sonucuna yönelik FTFÖ ortalama puanlarının lisanslı ürün kullanımı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir ($t=-4,37$, $p=0,00$, $p<0,01$). Lisanslı ürün kullanmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2,97$), lisanslı ürün kullanan öğrencilere ($\bar{X}=2,68$) göre futbol taraftarı fanatikklik düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. FTFÖ’nin alt boyutlarından “Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri” düzeylerinin lisanslı ürün kullanımı değişkenine göre farklılık %99 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3,76$, $p=0,00$, $p<0,01$). Lisanslı ürün kullanmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2,76$), lisanslı ürün kullanan öğrencilere ($\bar{X}=2,51$) göre “Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri” düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. “Kurumsal Aidiyet” düzeylerinin lisanslı ürün kullanımı değişkenine göre farklılık %99 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3,76$, $p=0,00$, $p<0,01$). Lisanslı ürün kullanmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2,96$), lisanslı ürün kullanan öğrencilere ($\bar{X}=3,31$) göre “Kurumsal Aidiyet” düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Yaşa göre x değişkeni puan ortalaması karşılaştırma sonuçları

Ölçek	Taraftar Olunan Takım	n	$\bar{X}$	S.S.	t	p	Tukey
Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri	Galatasaray ⁽¹⁾	114	2,71	,49	6,83	0,00*	3-1; 3-4
	Fenerbahçe ⁽²⁾	48	2,58	,45			
	Beşiktaş ⁽³⁾	42	2,38	,64			
	Diğer ⁽⁴⁾	24	2,88	,27			
Kurumsal Aidiyet	Galatasaray ⁽¹⁾	114	3,28	,53	8,72	0,00*	3-1; 3-2; 3-4
	Fenerbahçe ⁽²⁾	48	3,13	,40			
	Beşiktaş ⁽³⁾	42	2,71	,98			
	Diğer ⁽⁴⁾	24	3,25	,62			
Futbol Taraftarları Fanatikklik Ölçeği	Galatasaray ⁽¹⁾	114	2,93	,43	8,92	0,00*	3-1; 3-2; 3-4
	Fenerbahçe ⁽²⁾	48	2,79	,37			
	Beşiktaş ⁽³⁾	42	2,51	,77			
	Diğer ⁽⁴⁾	24	3,02	,34			

$p<0,05$; One Way ANOVA Test

Tablo 4’te katılımcı öğrencilerin taraftarı oldukları takım değişkeni açısından FTFÖ ve alt boyutlarındaki farklılıkları incelemek için ANOVA testi uygulanmıştır. Futbol Taraftarları Fanatikklik Ölçeği’nin (FTFÖ Genel) taraftarı olunan takım grupları değişkenine yönelik istatistiksel olarak farklılaştığı bulunmuştur ($F=8,92$, $p=0,00$, $p<0,01$). Uygulanan Tukey testi sonucuna göre, Galatasaray ($\bar{X}=2,93$), Fenerbahçe ($\bar{X}=2,79$) ve diğer ($\bar{X}=3,02$) takım taraftarı olan öğrencilerin, Beşiktaş ($\bar{X}=2,51$) taraftarı olan öğrencilere nazaran FTFÖ düzeylerinin daha fazla olduğu saptanmıştır. “Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri” alt boyutunda anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=6,83$, $p=0,00$, $p<0,01$). Galatasaray ($\bar{X}=2,71$) ve diğer ($\bar{X}=2,88$) takım taraftarları olan öğrencilerin Beşiktaş ($\bar{X}=2,38$) taraftarı olan öğrencilere nazaran “Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri” düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. “Kurum Aidiyeti” alt boyutunda anlamlı farklılaşma belirlenmiştir ($F=8,72$, $p=0,00$, $p<0,01$). Galatasaray ($\bar{X}=3,28$), Fenerbahçe ($\bar{X}=3,13$) ve diğer ($\bar{X}=3,25$) takım taraftarı olan öğrencilerin, Beşiktaş ($\bar{X}=2,71$) taraftarı olan öğrencilere nazaran “Kurum Aidiyeti” düzeylerinin daha fazla olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin takım takip yeri değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik ölçeği ve alt boyutlarındaki farklılığa yönelik karşılaştırma sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Takım Takibi	n	$\bar{X}$	Ss	F	p	Tukey
Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimi	Stadyum ⁽¹⁾	18	2,75	,18	15,72	0,00*	2-1
	Televizyon ⁽²⁾	102	2,42	,51			2-3
	Radyo ⁽³⁾	6	3,13	,00			2-4
	Cafe ⁽⁴⁾	42	3,04	,45			2-5
	İnternet ⁽⁵⁾	60	2,65	,44			4-5
Kurum Aidiyeti	Stadyum ⁽¹⁾	18	3,13	,68	5,05	0,00*	2-4
	Televizyon ⁽²⁾	102	3,02	,72			3-1
	Radyo ⁽³⁾	6	4,00	,00			3-2
	Cafe ⁽⁴⁾	42	3,37	,38			3-5
	İnternet ⁽⁵⁾	60	3,10	,65			
Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği	Stadyum ⁽¹⁾	18	2,90	,30	11,46	0,00*	2-3
	Televizyon ⁽²⁾	102	2,65	,53			2-4
	Radyo ⁽³⁾	6	3,46	,00			3-5
	Cafe ⁽⁴⁾	42	3,16	,40			4-5
	İnternet ⁽⁵⁾	60	2,82	,50			

* $p < 0,05$; One Way ANOVA Test

Tablo 5’te katılımcı öğrencilerin takımı takip yeri değişkeni açısından FTFÖ ve alt boyutlarındaki farklılıkları incelemek için ANOVA testi uygulanmıştır. Futbol Taraftarları Fanatiklik Ölçeği’nin (FTFÖ Genel) takım takip yeri grupları değişkenine yönelik istatistiksel olarak farklılaştığı bulunmuştur ($F=11,46$, $p=0,00$, $p<0,01$). Uygulanan Tukey testi sonucuna göre, radyodan ($\bar{X}=3,46$) takip eden öğrencilerin, stadyum ($\bar{X}=2,90$) ve İnternette ($\bar{X}=2,82$) takip edenlere göre FTFÖ düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cafe’de ($\bar{X}=3,16$) takip eden öğrencilerin, televizyon ($\bar{X}=2,65$) ve internette ($\bar{X}=2,82$) takip eden öğrencilere nazaran FTFÖ düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. “Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri” alt boyutunda anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir ($F=15,72$, $p=0,00$, $p<0,01$). Stadyumda ($\bar{X}=2,75$), Radyoda ($\bar{X}=3,13$), Cafede ($\bar{X}=3,04$) ve İnternette ($\bar{X}=2,65$) takip eden öğrencilerin, Televizyonda ($\bar{X}=2,42$) takip eden öğrencilere göre “Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri” düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Cafede ($\bar{X}=3,04$) takip eden öğrencilerin İnternette ($\bar{X}=2,65$) takip edenlere göre “Şiddete Yönelik Düşünce ve Eylem Eğilimleri” düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. “Kurum Aidiyeti” alt boyutunda anlamlı farklılaşma belirlenmiştir ($F=5,05$, $p=0,00$, $p<0,01$). Radyoda ($\bar{X}=4,00$) takip eden öğrencilerin, Stadyumda ($\bar{X}=3,13$), Televizyonda ($\bar{X}=3,02$) ve İnternette ($\bar{X}=3,10$) takip eden öğrencilere göre “Kurum Aidiyeti” düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Cafede ($\bar{X}=3,37$) takip eden öğrencilerin, Stadyumda ($\bar{X}=3,13$) takip eden öğrencilere göre “Kurum Aidiyeti” düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

TARTIŞMA

Araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Dicle Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin futbolda fanatiklik düzeylerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Katılımcı öğrencilerinin genel futbol taraftarı fanatiklik ortalama puanları incelendiğinde, futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Futbol Taraftarı Fanatik Ölçeği (FTFÖ) cinsiyet değişkeni açısından farklılaşmaktadır. Buna göre; kadın öğrencilerin futbol taraftarı fanatiklik düzeyleri ortalama puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmamızın aksine, Kural (2017) “Futbol Süper Lig Takım Taraftarlarının Sporda Fanatizm ve Şiddete İlişkin Görüşleri” isimli çalışmada cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmemiştir. Kurak (2020) lise öğrencilerinin futbolda taraftarlığı fanatiklik düzeyleri üzerine yaptığı çalışmada kadın öğrencilerin ortalamalarının erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu bizim çalışmamızla da paralellik göstermektedir. Bu farkın sebebinin; genç kadınların tutumlarının erkeklere oranla daha güçlü ve istikrarlı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

FTFÖ puanlarında, lisanslı ürün kullanımı değişkenine göre de istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlemlenmiştir; lisanslı ürün kullanmayan öğrencilerin futbol taraftarı fanatiklik düzeyleri lisanslı ürün kullanan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bizim çalışmamızın aksine

İlk ve ark., (2020) çalışmalarında lisanslı ürün alanların futbol taraftarı fanatiklik düzeyi ortalama puanları, lisanslı ürün almayan taraftara göre anlamı düzeyde daha yüksektir. Çalışmamıza paralel olarak Yıldız ve Açık (2018) lise öğrencileri ile yaptıkları araştırmada lisanslı ürün almayan öğrencilerin futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin lisanslı ürün alan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Bu sonucun sebebinin; örneklem grubunun sosyo-ekonomik düzeyinin düşük olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Üniversite öğrencilerinin taraftarı oldukları takım değişkenine göre FTFÖ puanları incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmektedir. Galatasaray, Fenerbahçe ve diğer takımları tutan öğrencilerin ortalama puanları, Beşiktaş'ı tutan öğrencilerin ortalama puanlarından daha yüksektir. Tanyeri'nin üniversite öğrencilerinin futbol taraftarlığı fanatiklik düzeylerini incelediği çalışmada, çalışmamızın aksine öğrencilerin tuttukları takım değişkenine göre futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinde bir farklılaşma gözlemlenmemiştir. Mutlu ve Şahin'in (2014) tutulan takım ve takıma olan ilgi düzeyini inceledikleri çalışmada tutulan takım ile takıma olan ilgi arasında güçlü bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Bu farklılık; örneklem grubunun genç olması ve hayatlarının önemli süreçleri boyunca itibarıyla Beşiktaş Futbol Takımının kayda değer bir sportif başarı gösterememesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Taraftarları oldukları takımları takip ettikleri yer değişkenine göre öğrencilerin FTFÖ'nden aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde, anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmektedir; radyo ve cafe'de maçları izleyenlerin, televizyon ve internette izleyenlere göre daha yüksek FTFÖ ortalama puanlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. İlk ve ark., (2020) çalışmamızın aksine televizyondan takımlarını takip edenlerin ortalamasının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Yılmaz (2023) üniversite öğrencilerinin futbol taraftarı fanatiklik düzeylerini araştırdığı çalışmasında televizyon, internet ve stadyum haricindeki yerlerden takımlarını takip edenlerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiş ki bu bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir. Bunun sebebinin öğrencilerin sosyal zamanlarının büyük çoğunluğunun cafelerde geçiyor olmaları ve ekonomik düzeylerinin de kısıtlı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin futbol taraftarı fanatiklik düzeylerinin bu çalışma bağlamında orta düzeyde olduğu görülmüştür. Bu durum, katılımcı öğrencilerinin yaşadıkları şehrin kültürel dokusundan etkilenmeleriyle birlikte futbolun gençler arasındaki popülaritesinin etkisiyle açıklanabilir. Ayrıca, öğrencilerinin toplumsal ve kültürel değerlere yönelik görüşlerinin de bu bulgular üzerinde rol oynayabileceği düşünülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalar, bu değişkenlerin etkisini daha ayrıntılı bir biçimde inceleyerek mevcut bulguları destekleyebilir ve literatüre katkı sağlayabilir.

ETİK ONAY BİLGİLERİ

Etik Kurul Komitesi : Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu
Protokol/Sayı Numarası : E-14679147-663.05-379024 / 376648

KAYNAKÇA

- Acet, M. (2001). *Futbol seyircisini fanatik ve saldırgan olmaya yönelten sosyal faktörler*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Albayrak, A., Eroğlu, A., Kalaycı, Ş., Küçükşille, E., Ak, B., Karaatlı, M. & Keskin, H., (2005). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (1. baskı), Asil Yayınevi.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2007). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Sakarya Yayıncılık.
- Arslanoğlu, K. (2005). *Futbolun Psikiyatrisi*. İthaki Yayınları.
- Aydın, E. (2008). *Futbol Ekonomisi: 2 ülke kıyaslaması (İngiltere-Türkiye)*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Doğaner, S., Erdeveciler, Ö., Balcı, V., Uyar, Y., Bağış, T. Ö., & Ercan, M. (2021). Futbol taraftarlarının fanatiklik düzeylerinin belirlenmesi. *Sportme Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(4), 257-269.

- Eker, G. Ö. (2010). Futbolun dayanılmaz çekiciliği, büyülenen taraftar portresi, fanatizm ve beşiktaş. *Milli Folklor*, 22(85).
- İlk, Ç., Çavuşoğlu, B. S. & Güler, C. (2020). Futbol taraftarlarının fanatiklik ve lisanslı ürün satın alma düzeylerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(32), 4784-4808.
- Kazan, B. (2009). *Türkiyede futbol, fanatizm ve şiddet*. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Kurak, K. (2020). Lise öğrencilerinin futbol fanatiklik düzeylerinin incelenmesi. *GERMENİCA Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 28-36.
- Kural, S., (2017). *Futbol süper lig takım taraftarlarının sporda fanatizm ve şiddete ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Murphy, P., Williams, J., & Dunning, E. (1993). Football on trial: Spectator violence and development in the football world. *International Review for the Sociology of Sport*, 28, 90-90.
- Mutlu, Ç., & Şahin, T. (2014). Spor pazarlaması açısından futbol kulüplerine taraftar olma nedenleri. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 3(1), 43-59.
- Özcan, S. (2011). *Temel tenis teknik öğretiminde iki farklı antrenman metodunun teknik biyomotorik ve fizyolojik özellikler üzerine etkisinin araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Öztürk, Y. (2016). *Psikolojik ve epistemolojik bağlamda bağnazlık ve görünimleri üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistic* (6. bs.). USA: Pearson.
- Tanyeri, L. (2019). Futbol taraftarı fanatikliği: Üniversite öğrencileri örneği. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(2), 89-97.
- Taşmektepligil, M.Y., Çankaya, S. & Tunç, T., (2015). Futbol taraftarı fanatiklik ölçeği. *Journal of Sports and Performance Researches*, 6(1) 41-49.
- Yıldız, H., & Açak, M. (2018). Lise öğrencilerinin futbol fanatiklik düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 738-748.
- Yılmaz, T. (2023). Football fanaticism levels of Turkish University Students in terms of sports literacy and different variables. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 11(4), 318-324.

Cimnastikçi Çocuklarda Core ve Pliometrik Antrenmanların Esneklik Performansı Üzerine Etkisinin Karşılaştırılması

İdris KAYANTAŞ¹ , Harun GENÇ²

Özet

Anahtar Kelimeler

Cimnastik,
Çocuk,
Core antrenman,
Esneklik,
Pliometrik antrenman.

Amaç: Bu çalışma cimnastikçi kız çocuklarına uygulanan 8 haftalık pliometrik ve core antrenmanların esneklik özelliği üzerine etkilerini incelemek amacı ile yapılmıştır.

Yöntem: Bu çalışmanın örneklemini yaş ortalaması 8,40±1,47 yıl olan cimnastik branşında düzenli spor yapan 20 kişilik kız sporcu grubu oluşturmaktadır. Sporcular rastgele olmak üzere core antrenman grubu (CG) ve pliometrik antrenman grubu (PG) olmak üzere 10'ar kişilik 2 gruba ayrıldı. CG'ye haftada 3 gün cimnastik antrenmanı ve core antrenmanı uygulanırken; PG'ye ise haftada 3 gün cimnastik antrenmanı ve pliometrik antrenman uygulanmıştır. İstatistiksel analizler için SPSS 26 programı kullanılmıştır.

Bulgular: Toplanan verilerde grup içi karşılaştırmalarda Paired-Samples T testi, gruplar arası farklar için ise Independent Samples T testi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel anlamlılığını değerlendirirken, 0,05 anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir. CG ve PG'deki sporcuların ön-test ve son-test sonuçları incelendiğinde esneklik özelliğinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı anlaşılmıştır ($p>0,05$). Diğer taraftan esneklik özelliğinde PG'de ön test ve son test sonuçları arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu görülürken ($p<0,05$); CG'de ise farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak; cimnastikçilerde pliometrik çalışmaların esneklik üzerine olumlu katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Comparison of the Effects of Core and Plyometric Training on Flexibility Performance in Child Gymnasts

Abstract

Keywords

Gymnastics,
Children,
Core Training,
Flexibility,
Plyometric Training.

Aim: This study aims to examine the effects of an 8-week plyometric and core training program on the flexibility characteristics of female gymnasts.

Method: The sample of this study consists of 20 female gymnasts, regularly participating in gymnastics training, with a mean age of 8.40 ± 1.47 years. The participants were randomly divided into two groups, each comprising 10 individuals: the core training group (CG) and the plyometric training group (PG). While the CG participated in gymnastics training and core training three times a week, the PG performed gymnastics training combined with plyometric training three times a week. Statistical analyses were conducted using the SPSS 26 software.

Results: Paired-samples T-test was used for within-group comparisons, and independent samples T-test was used to evaluate differences between groups. A significance level of 0.05 was adopted to assess the statistical significance of the findings. When the pre-test and post-test results of the CG and PG athletes were examined, no statistically significant difference in flexibility characteristics was observed between the groups ($p>0.05$). However, within-group comparisons revealed a statistically significant difference between the pre-test and post-test flexibility results in the PG ($p<0.05$), whereas no significant difference was found in the CG ($p>0.05$).

Conclusion: In conclusion, plyometric training was found to have a positive impact on the flexibility of gymnasts.

Article Info

Online Publishing: 30.12.2024

GİRİŞ

Günümüzde teknoloji ve bilimde pek çok gelişme yaşanmaktadır. Bu gelişmeler sonucunda ortaya çıkan farklı yöntemler insan hayatını kolaylaştırmakta ve alanındaki yenilikleri takip eden ve bundan yararlanan bireyler daha başarılı olabilmektedirler. Her sektörde olduğu gibi spor bilimlerinde de yeni gelişmeler ve antrenman yöntemlerinden faydalanan sporcular diğerlerine göre performanslarını

¹ Bingöl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Türkiye, ikayantas@bingol.edu.tr

² Bingöl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Türkiye, hgenc@bingol.edu.tr

daha fazla yükselterek başarıya daha kolay ulaşabilmekte ve yakaladığı performans seviyesini daha uzun süre koruyabilmektedir.

Her sporcunun kuvvet, sürat ve dayanıklılık gibi temel motorik özellikleri kazanması gerekir. Diğer taraftan sporcunun branşı ile ilgili hareket ve hareket serilerini beklenen seviyede gerçekleştirerek başarılı olabilmesi için esneklik, denge, sıçrama, kuvvet, hız, güç, koordinasyon ve çeviklik gibi motorik özellikler önemlidir (Little ve William, 2007). Temel biyomotor özelliklerden biri olan esneklik özelliği hem günlük yaşamda hem de tüm spor branşlarında önemli, vazgeçilmez ve sportif başarıyı arttırmada önemli bir unsur olduğu bilinmektedir (Atlı ve ark., 2021). Bir kas grubu ya da eklemde maksimum hareket aralığı kapasitesini ifade eden esneklik sporcuların ilgili spor branşındaki becerileri rahat, ekonomik ve ince bir biçimde ustaca ortaya koyabilmesini kolaylaştıran bir özelliktir (Muratlı ark., 2011). Esneklik, yaş, cinsiyet, kasların, tendonların, ligamentlerin elastikiyeti fiziksel aktivite düzeyi ve vücut kompozisyonu gibi faktörlerden olumlu ya da olumsuz etkilenir (Bompa, 2001). Ayrıca esneklik kasların uyarılabilme, kasılabilme ve iletebilme özelliğini artırdığından dolayı sportif performansı artırmasının yanında kasların uzayabilme özelliğine olumlu katkısından dolayı ortaya çıkabilecek spor sakatlığı riskini de düşürdüğü bilinmektedir (Alemdaroğlu, Koz ve Köklü, 2012).

Cimnastik branşında özellikle esneklik parametresi sporcuların becerilerini olumlu yönde etkileyen ve sportif başarıya ulaştıran temel unsurdur (Marsh vd., 2004; Bogalho ve ark. 2022). Motorik özelliklerden esneklik çocukluk döneminde diğer yaşam dönemlerine göre en yüksek düzeydedir. Bu sebeple cimnastikte üst düzey başarıların küçük yaşlarda elde edilmesi tesadüf değildir. Ayrıca günden güne artan yapısından dolayı da diğer motorik özelliklerden ayrılan esneklik çalışmalarına küçük yaşlardan itibaren egzersiz planlarında vazgeçilmez bir unsur olarak mutlaka yer verilmesi gerektiği bilinmektedir (Arkaev ve Suchilin, 2004).

Core ve pliometrik antrenman metotları da spor bilimlerindeki son yıllarda yaşanan gelişmeler neticesinde ortaya atılmış antrenman yöntemleridir. Günümüzde bu antrenman metotları spor bilimi dünyasında çok büyük ilgi görmüş ve üzerine pek çok çalışma yapılmıştır (Trajković ve ark., 2016; Sabillah ve ark., 2022; Zhou ve ark., 2022; Ma, 2024). Dolayısıyla günümüzde pek çok antrenör ve sporcu bu metotlara antrenmanlarında sık sık yer vermektedirler. Core antrenmanı; kişinin kendi vücut ağırlığı ya da yardımcı ekipmanlarla uyguladıkları, vücut merkez kaslarına odaklanan, vücudu stabilizasyonunu sağlayan derin kasların ve hareket üretiminden sorumlu olan yüzeysel kasların güçlendirilip, vücut dengesini korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan sistematik egzersizler olarak tanımlanabilmektedir (Savaş ve ark., 2020; Hermosilla ve ark., 2021). Pliometrik antrenmanlar ise; eksantrik kasılmadan konsantrik kasılmaya hızlı geçiş yani gerilme refleksi ile patlayıcı tepki sırasında oluşan güçten faydalanarak yüksek hareket hızı ve patlayıcı kuvvet oluşturan bir çalışma türü olarak değerlendirilir (Bompa 2001; Malisoux ve ark., 2006).

Esneklik özelliğinin gelişimi için farklı antrenman yöntemleri uygulanmaktadır. Bu çalışmada esneklik özelliğinin gelişimi için cimnastikçi çocuklarda core ve pliometrik antrenmanlarının etki düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Bu araştırmada deneysel model kullanılmıştır. Deneysel modelde, iki veya daha fazla grup üzerinde yapılan uygulamalar, belli değişkenler açısından incelenerek etkilerinin farklılaşma boyutu incelenir. Rastgele olarak 10'ar kişilik 2 gruba ayrılan sporculardan PG'ye haftada 3 gün cimnastik antrenmanı ve core antrenmanı uygulanmıştır. Diğer 10 kişilik sporcu gruba olan CG'ye ise haftada 3 gün cimnastik antrenmanı ve pliometrik antrenman uygulanmıştır. Bu araştırma da 8 hafta devam eden cimnastik + core ve cimnastik + pliometrik antrenmanların ön test ve son test ölçümleri alınarak core ve pliometrik antrenmanın esneklik özelliği üzerine etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu

Bu çalışmanın örneklemini Bingöl Gençlik İl Spor Müdürlüğünde düzenli olarak cimnastik yapan 6-10 yaş aralığındaki cimnastik branşında düzenli spor yapan 20 kız çocuğu oluşturmaktadır.

Araştırmanın veri toplama araçları

Core ve pliometrik antrenman grubuna cimnastik antrenmanı ve aşağıda belirtilen egzersiz uygulamaları haftada 3 gün ve 8 hafta olacak şekilde uygulanmıştır. Egzersize başlamadan önce ön test ve 8 hafta sonra son test esneklik ölçümleri alınmıştır.

Core Antrenman Uygulamaları; Mekik, Plank, Side Plank (Yan Cephe), Çakı Duruşu, Süperman, Makas.

Pliometrik Antrenman Uygulamaları, Front Box Jump, Lateral Box Jump, Board Jump (Durarak Uzun Atlama), Dot Drill, Frong Hops, Bounding Whits Rings.

Esneklik Testi: Esneklik testi için otur-eriş esneklik sehpaı kullanılmıştır. Katılımcıların ayakları çıplak şekilde sehpanın altına yerleştirilmiş ve dizlerini bükmeden gövdelerini mümkün olduğu kadar ileri iterek, elleri ile uzanabildikleri noktaya kadar uzanmaları istenmiştir. Uzanılan mesafede 1-2 sn sabit kalınması sağlanmış ve ölçümler cm cinsinden kaydedilmiştir. Ölçüm 2 kez tekrar edilmiş ve en iyi sonuç değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmanın veri analizi

İstatistiksel analizler için SPSS 26 programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov test sonuçları ile Skewness-Kurtosis, histogram ve q-q plot değerleri incelenmiştir. Verilerin çarpıklık basıklık katsayılarının $\pm 2,0$ arasında olması normal dağılım olarak kabul edilmiştir. Normal dağılım gösteren verilerde grup içi karşılaştırmalarda Paired-Samples T testi, gruplar arası farklar için ise Independent Samples T testi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel anlamlılığını değerlendirirken, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Betimsel sonuçlar

Değişkenler	Grup	n	Min	Maks.	X $\pm$ SS
Yaş (yıl)	PG	10	6	10	8,30 $\pm$ 1,21
	CG	10	6	10	8,60 $\pm$ 1,63
	TOPLAM	20	6	10	8,40 $\pm$ 1,47
Boy Uzunluğu (cm)	PG	10	109	143	127,40 $\pm$ 6,22
	CG	10	107	145	127,00 $\pm$ 7,86
	TOPLAM	20	107	145	127,20 $\pm$ 9,80
Vücut Ağırlığı (kg)	PG	10	15,20	40,75	23,30 $\pm$ 4,39
	CG	10	18,50	39,70	24,48 $\pm$ 5,17
	TOPLAM	20	15,20	39,70	23,88 $\pm$ 5,02
BMI (kg/m ²)	PG	10	12,07	19,53	14,26 $\pm$ 1,64
	CG	10	13,43	19,76	15,63 $\pm$ 1,86
	TOPLAM	20	12,07	19,76	15,45 $\pm$ 1,72

Tablo 1’de çalışmamıza katılan tüm sporcuların yaş, boy uzunluğu, vücut ağırlığı ve BMI değerleri sırasıyla 8,40 $\pm$ 1,47 yıl, 127,20 $\pm$ 9,80 cm, 23,88 $\pm$ 5,02 kg, 15,45 $\pm$ 1,72 kg/m² olarak bulunmuştur. Çalışmamıza katılan PG’de yaş ortalaması 8,30 $\pm$ 1,21 yıl, CG’de ise 8,00 $\pm$ 1,63 yıl olarak bulunmuştur. PG’de boy uzunluğu ortalaması 127,40 $\pm$ 6,22 cm kg 152,72 $\pm$ 10,26 cm, CG’de ise 127,00 $\pm$ 7,86 cm olarak tespit edilmiştir. Vücut ağırlığı değerine bakıldığında PG’de vücut ağırlığı ortalaması 23,30 $\pm$ 4,39 kg, CG’de ise 24,48 $\pm$ 5,17 kg olarak bulunurken; BMI değeri ortalaması ise PG ve CG’de 14,26 $\pm$ 1,64 kg/m² ve 15,63 $\pm$ 1,86 kg/m² olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Gruplar arası ön test ve son test ölçümlerinin karşılaştırılması

Değişken	Ön-test				Son-test			
	PG	CG	t	p	PG	CG	t	p
Esneklik (cm)	33,40 $\pm$ 3,65	35,50 $\pm$ 6,94	-0,846	0,409	35,80 $\pm$ 3,76	36,40 $\pm$ 5,50	-0,285	0,779

Tablo 2’de PG ve CG’deki sporcuların ön test ve son test sonuçları incelendiğinde esneklik özelliğinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı anlaşılmaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 3. Gruplar içi ön test ve son test ölçümlerinin karşılaştırılması

Değişken	Test	n	X+SS	t	p
Esneklik (cm)	Ön	10	33,40±3,65	-4,272	0,002*
	Son	10	35,80±3,76		
	Core Antrenman Grubu				
	Test	n	X+SS	t	p
	Ön	10	35,50±6,94	-1,489	0,171
	Son	10	36,40±5,50		

* $p<0,05$

Tablo 3'e bakıldığında esneklik özelliğinde PG'de ön test ve son test sonuçları arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu görülürken ($p<0,05$); CG'de ise farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma cimnastikçi kız çocuklarına uygulanan 8 haftalık pliometrik ve core antrenmanların esneklik özelliği üzerine etkilerini incelemek üzere yapılmıştır. PG ve CG'deki sporcuların ön test ve son test sonuçlarında esneklik özelliğinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı anlaşılmıştır ($p>0,05$). Diğer taraftan grupların kendi içinde değerlendirmelere bakıldığında esneklik özelliğinde PG'de ön test ve son test sonuçları arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu bulunurken ($p<0,05$); CG'de ise farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Litratürde yapılan çalışmalara bakıldığında Dizlek (2024), U-12 yaş kategorisindeki 40 futbolculara uyguladığı 8 haftalık core antrenmanlarının, sporcuların esneklik değerleri üzerinde deney ve kontrol gruplarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmiştir. Uysal (2024), 10-12 yaş badmintonculara uyguladığı 8 haftalık core antrenman programı sonucunda hem deney hem de kontrol grubunda esneklik özelliklerinde istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Ayrıca core egzersizlerin esneklik üzerine etkisini inceleyen farklı çalışmalar incelendiğinde olumlu etki gösteren çalışmaların (Kim, 2010; Hwang ve Koo, 2019; Yakut ve Talu, 2021) olduğunu gösteren çalışmaların yanı sıra; core egzersizlerinin esneklik üzerine etkisinin olmadığı ortaya koyan çalışmaların da olduğu görülmektedir (Kloubec, 2010; Jaspreet ve ark., 2013).

Pliometrik antrenmanın esneklik üzerisine etkilerini inceleyen çalışmalara bakıldığında Gür ve ark., (2024), 6-8 yaş aralığındaki kız ve erkek öğrenciler ile yaptığı 6 haftalık artistik cimnastik sporcularında pliometrik antrenmanın seçilmiş bazı motorik özellikler üzerine etkisinin incelenmesi başlıklı çalışmada esneklik ölçüm verilerine göre deney grubunun ön test son test sonuçlarına göre istatistiksel olarak esneklik parametrelerinde anlamlı farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. Kılıç (2020) 10-14 yaş arası kadın voleybolcularda 6 haftalık pliometrik antrenmanın bazı seçilmiş motorik özelliklere etkisi adlı çalışmada pliometrik antrenman programının esneklik parametresinin üzerinde anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Öner (2021), 11-13 yaş aralığındaki kadın tenisçiler ile yaptığı çalışmada pliometrik antrenman grubunun esneklik ön test ve son test değerleri karşılaştırmasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğunu, kontrol grubunda ise anlamlı bir farklılığın olmadığını tespit etmiştir. Delihacıoğlu (2023), 10-12 yaş erkek voleybolcularda pliometrik antrenmanın motorik özelliklere etkisinin incelenmesi başlıklı çalışmada deney grubunun için yapılan istatistiksel analizde ön-test ve son-test arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir, fakat kontrol grubunun ön-test-son-test verileri için yapılan analizde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Yapılan literatür taramasında core antrenmanlarının esneklik özelliği üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiğini belirten çalışmalar olduğu gibi core antrenmanlarının esneklik üzerine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemediğini gösteren çalışmalarda mevcuttur. Bu farklılık sporcuların yaş düzeyinden, yapılan spor branşından ve uygulanan antrenman programından kaynaklandığı düşünülebilir. Pliometrik antrenmanın esneklik üzerine etkisi ile ilgili yapılmış çalışmalar ile ilgili literatür taramasında ise; genel olarak pliometrik antrenman uygulamalarının esneklik üzerine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde katkı sağladığı görülmektedir.

Sonuç olarak; literatürdeki bilgi ışığı altında çalışmamızda elde edilen verilere göre core antrenmanlarının esneklik özelliği üzerine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkisinin olmadığı, pliometrik antrenman uygulamalarının ise esneklik özelliğini anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir.

ETİK ONAY BİLGİLERİ

Etik Kurul Komitesi : BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ Sağlık Bilimleri
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
Protokol/Sayı Numarası : E-22315946-108.01-146764

KAYNAKÇA

- Alemdaroğlu, U., Koz, M. & Köklü, Y. (2012). Germe egzersizlerinin performans üzerine akut etkileri. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 23(2), 68-76.
- Arkaev, L., & Suchilin, N. (2004). How to create champions: The theory and methodology of training top-class gymnasts. Meyer and meyer sport.
- Atlı A., Aydoğdu M. ve Aygan O. (2021) Futbolcularda statik germe egzersizlerinin esneklik performansı üzerine etkisinin incelenmesi. *SPORTIVE*, 4(1),69-78
- Bogalho, D., Gomes, R., Mendes, R., Dias, G., & Castro, M. A. (2022). Impact of flexibility on vertical jump, balance and speed in amateur football players. *Applied Sciences*, 12(11), 5425.
- Bompa, T. O. (2001). *Sporda çabuk kuvvet antrenmanı*. Bağırhan Yayinevi.
- Delihacıoğlu C.C. (2023). *10-12 Yaş erkek voleybolcularda pliometrik antrenmanın motorik özelliklere etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Kilis.
- Dizlek E. (2024). *U-12 yaş kategorisindeki futbolculara uygulanan core antrenmanların temel motorik özelliklere etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı, Erzurum.
- Gür, O., Yılmaz, G., & Şengür, E. (2024). Artistik cimnastik sporcularında pliometrik antrenmanın seçilmiş bazı motorik özellikler üzerine etkisinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.1447383>
- Hermosilla, F., Sanders, R., González-Mohino, F., Yustres, I., & González-Rave, J. M. (2021). Effects of dry-land training programs on swimming turn performance: A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(17), 9340. <https://doi.org/10.3390/ijerph18179340>
- Hwang, H., & Koo, J. (2019). Effects of stretching exercises and core muscle exercises on flexibility and balance ability. *Journal of International Academy of Physical Therapy Research*, 10(1), 1717-1724.
- Jaspreet, K., Manoj, M., & Priyanka, T. (2013). A comparative study on effects of core stability exercises and PNF on balance, flexibility and endurance in overweight females. *Indian Journal of Physiotherapy and Occupational Therapy*, 7(4), 73.
- Kılıç, Y. (2020). 10-14 yaş arası kadın voleybolcularda 6 haftalık pliometrik antrenmanın bazı seçilmiş motorik özelliklere etkisi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 15(1) 425- 433.
- Kim, K. J. (2010). Effects of core muscle strengthening training on flexibility, muscular kimstrength and driver shot performance in female professional golfers. *International Journal of Applied sports sciences*, 22(1).
- Kloubec, J. A. (2010). Pilates for improvement of muscle endurance, flexibility, balance, and posture. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 24(3), 661-667
- Little, T. & Williams, A. G. (2007). Effects of sprint duration and exercise: rest ratio on repeated sprint performance and physiological responses in professional soccer players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 21(2), 646-648.
- Ma, S., Soh, K. G., Japar, S. B., Liu, C., Luo, S., Mai, Y., Wang, X., & Zhai, M. (2024). Effect of core strength training on the badminton player's performance: A systematic review & meta-analysis. *PloS one*, 19(6), e0305116. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0305116>
- Malisoux, L., Francaux, M., Nielens, H., & Theisen, D. (2006). Stretchshortening cycle exercises: an effective training paradigm to enhance power output of human single muscle fibers. *Journal of Applied Physiology*, 100(3), 771-779.
- Marsh, D. W., Richard, L. A., Williams, L. A., & Linch, K. J. (2004). The relationship between balance and pitching error in college baseball pitchers. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 18(4), 441-456. <https://doi.org/10.1519/R-13433.1>
- Muratlı, S., Kalyoncu, O. & Şahin, G. (2011). *Antrenman ve müsabaka*. (3. Baskı). Atölye Ofset.

- Öner S. (2021). Tenisçilerde pliometrik ve direnç antrenmanlarının bazı motorik ve performans parametrelerine etkisi. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Malatya.
- Sabillah, M.I., Nasrulloh, A. & Yuniana, R. (2022). The effect of plyometric exercise and leg muscle strength on the power limb of wrestling athletes. *Journal of Physical Education and Sport*, 22(6), 1403- 1411.
- Savaş, S., Gülşen Eşkil, K., Türkmen, İ., Yılmaz, S.H. & Fakazlı, A. E. (2020). 1012 yaş grubu erkek futbolculara uygulanan kor antrenmanın teknik beceri düzeylerine ve FMS skorlarına etkilerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 349-364.
- Trajković N, Krističević T, Baić M. (2016). Effects of plyometric training on sport-specific tests in female volleyball players. *Acta Kinesiologica*, 1, 17-30.
- Uysal, V. (2024). *Badminton'da 10-12 yaş aralığındaki sporculara uygulanan core egzersizlerinin bazı fiziksel parametreler üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Antrenman ve Hareket Bilimleri Bilim Dalı, Karabük.
- Yakut, H., & Talu, B. (2021). The effect of core strength training on flexibility and balance in sedentary healthy young individuals. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 13(4).
- Zhou, G., Zhou, M. & He, C. (2022). Core muscle strength training of young soccer players. *Revista Brasileira de Medicina do Esporte*, 28, 643-646. Doi: 10.1590/1517-869220228062022_0109

Rekreasyonel Pilates Yapan Bireylerde Öz Yeterliğin Psikolojik İyi Oluşa Etkisi

Elif KUŞLU¹

Özet

Anahtar Kelimeler

Genel öz yeterlik,
Psikolojik iyi oluş,
Pilates,
Rekreasyon.

Amaç: Bu araştırmanın amacı, rekreasyonel amaçlı pilates yapan bireylerde öz yeterliğin psikolojik iyi oluşa etkisinin incelenmesidir.

Yöntem: İlişkisel tarama modeline uygun tasarlanan bu araştırmaya toplam 396 gönüllü birey katılmıştır. Bireylere yönelik tanımlayıcı bilgiler bilgi formunda yer verilen sorular aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmada genel öz yeterlik ve psikolojik iyi oluş ölçeği kullanılmıştır. Buna göre genel öz yeterliğin psikolojik iyi oluşa etkisi liner regresyon analizi ile test edilmiştir.

Bulgular: Rekreasyonel amaçlı pilates yapan bireylerin sahip oldukları genel öz yeterlik inancının psikolojik iyi oluş düzeyine istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir etkisinin olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Buna göre, bağımsız değişken genel öz yeterlik bağımlı değişken olan psikolojik iyi oluşu %10 oranında etkilemektedir. Ayrıca genel öz yeterlik inancındaki bir birimlik değişimde psikolojik iyi oluşta β : 0,316 düzeyinde bir değişim meydana gelmektedir.

Sonuç: Rekreasyonel amaçlı pilates yapan bireylerde edinilen bulgular doğrultusunda genel öz yeterliğin psikolojik iyi oluş açısından dikkat çekici bir unsur olduğu ve iyi oluşu yükseltmek amacıyla genel öz yeterliği yükseltmenin önemli olabileceği düşünülmektedir.

The Effect of Self-Efficacy on Psychological Well-Being in Individuals Engaged in Recreational Pilates

Abstract

Keywords

General Self-Efficacy,
Psychological Well-Being,
Pilates,
Recreation.

Aim: The aim of this study is to examine the effect of self-efficacy on psychological well-being among individuals engaging in recreational Pilates.

Method: Designed in accordance with a relational survey model, the study included a total of 396 voluntary participants. Descriptive information about the participants was obtained through a structured information form. The General Self-Efficacy Scale and the Psychological Well-Being Scale were utilized in the study. The effect of general self-efficacy on psychological well-being was tested using linear regression analysis.

Results: It was determined that general self-efficacy beliefs had a statistically significant and positive impact on the psychological well-being levels of individuals participating in recreational Pilates ($p<0.05$). The independent variable, general self-efficacy, was found to explain 10% of the variance in the dependent variable, psychological well-being. Furthermore, a one-unit change in general self-efficacy resulted in a β : 0.316 level change in psychological well-being.

Conclusion: Based on the findings obtained from individuals engaging in recreational Pilates, it is suggested that general self-efficacy is a noteworthy factor for psychological well-being. Enhancing general self-efficacy could be significant in efforts to improve well-being.

Article Info

Online Publishing: 30.12.2024

GİRİŞ

Bireylerin boş zamanlarını değerlendirme olgusu gün geçtikçe önem kazanmakla birlikte toplumun her kesiminde günlük hayata dahil olmuştur. Bu nedenle boş zaman bireylerin yaşantılarını sürdürebilmeleri için önemli bir gereksinim (Özavci, 2022) olmakla beraber yaşantılarından haz ve mutluluk alarak kendilerini daha iyi hissetmelerine olanak sağlayabilmektedir (Curren, 2010). Bireylerin kendilerini iyi hissetmeleri, boş zamanlarını kaliteli faaliyetlerle değerlendirmeleriyle ilişkilendirilebilir. Nitekim rekreasyonun haz duyulan ve oldukça geniş bir faaliyetler bütünü olduğunu söylemek mümkündür (Colwell vd., 2002; Lu vd., 2005). Diğer bir tanıma göre rekreasyon, bireylerin boş zamanlarını

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon ABD, Türkiye, elifkusluu@gmail.com

değerlendirmek amacıyla bireysel veya toplu halde gerçekleştirdikleri, keyif ve tatmin odaklı, fiziksel ve psikolojik yenilenmeyi sağlayan faaliyetlerdir (Özdemir ve ark., 2016). Rekreatyon faaliyetleri, kültürel, sportif, sanatsal anlamda çeşitlendirilebilmektedir (Soygüden, 2020). Sportif rekreatyon faaliyetlerinin, kültürel ve sanatsal faaliyetlerden ziyade, kendi alanı içerisinde daha kapsamlı olduğu ve bireylerin ilgisini daha çok çektiği söylenebilir (Çalışkan ve ark., 2020). Sportif rekreatyon, temelini fiziksel egzersize dayandıran ve bireylerin serbest zamanlarını aktif bir şekilde değerlendirmelerine olanak tanıyan bir rekreatyon türüdür. Bu tür faaliyetler hem fiziksel sağlığı geliştirmek hem de modern yaşamın getirdiği stres ve hareketsizliğin olumsuz etkilerini azaltmak için önemli bir role sahiptir (Ramazanoğlu ve ark., 2004). Bu fiziksel egzersizlerden birine örnek olarak pilates verilebilir. Pilates; vücudun dengeli olmasını, omurgayı desteklemesini, kasların gelişimini, esnekliğini ve kuvvetlendirilmesini sağlayan bir egzersiz çeşididir (Şimşek ve Katırcı, 2011). Pilatesin bireyler üzerinde akciğer gelişimi, dayanıklılık, iyi bir vücut görünümü, stres seviyesinde düşüş gibi faydalarının olduğu söylenebilir (Cabbaroğlu, 2019: 12). Bireylerin iyi bir vücut görünümü kazanmaları bireylerin fiziksel öz algılarını olumlu yönde etkileyebilir. Olumlu yöndeki bu algı, bireylerin iyi ve yeterli hissetmelerine olanak sağlamaktadır (Seo ve Hah, 2004). Pozitif duygusal durum, bireylerin kendi yeteneklerine olan inançlarını artırarak özyeterlilik düzeylerini yükseltir (Aral, 2020). Bu bağlamda pilatesin bireyi fiziksel açıdan iyileştirmesiyle birlikte bireyin özyeterliliğini de pozitif anlamda geliştirebileceği düşünülebilmektedir (Barut, Demir ve ark., 2019). Özyeterlilik, bir kişinin kendi yeteneklerine güvenerek, bir işi başarmak veya bir sorunla başa çıkmak için gerekli gördüğü tüm adımları atabileceğine dair duyduğu inançtır (Arseven, 2016). Özyeterlilik bireyi spor, sanat ve kültürel olarak çeşitli alanlara daha aktif katılmasını sağlayan önemli bir özellik olmasıyla birlikte, bireyin psikolojik anlamda iyi bir ruh haline sahip oluşu ve mutluluk gibi olumlu duygularla da ilişkilidir (Ayyıldız ve Sunay, 2021:231). Bu bağlamda bireyin özyeterlilik algısı ile psikolojik iyi oluş düzeyinin ilişkilendirilebileceği düşünülebilir. Psikolojik iyi oluş; bireyin kendinin farkında olması, kendini kabullenmesi, çevresiyle pozitif ilişkiler kurması, kendini yönetebilmesi, amacının olması ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanabilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Keyes ve ark., 2002). Saka (2024)'ya göre ise psikolojik iyi oluş, bireylerin yaşantılarında genel olarak pozitif duygular deneyimlemesi, yaşamından memnun olması, bedensel ve zihinsel sağlığını olumlu değerlendirmesiyle karakterize edilen, yaşam kalitesini ifade eden bir durumdur. Buradan hareketle rekreatyonel anlamda yapılan pilatesin bireylere hem fiziksel hem de psikolojik fayda sağlayabileceği düşünülebilir.

Egzersiz olarak yapılan pilatesin fiziksel anlamda birçok faydasının olduğu literatürde ortaya koyulmuş olsa da psikolojik anlamda da bu fayda durumlarının incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada rekreatyonel olarak pilates yapan bireylerin özyeterlilik algılarının psikolojik iyi oluş düzeylerine etkisinin incelenmesi ve literatüre bu yönde katkı sağlaması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Rekreatyonel pilates yapan bireylerde özyeterliliğin psikolojik iyi oluşa etkisini incelemek amacıyla tasarlanan bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli İki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında, değişkenlerin birlikte sergilendiği ya da derecesini belirlemek için kullanılan bir araştırma modelidir (Karasar, 2020).

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini Türkiye’ de rekreatyonel pilates yapan bireyler oluşturmaktadır. Örneklemini ise evrenin içerisinde amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen %88,9’u kadın, %11,1’i erkek olmak üzere toplam 396 katılımcı oluşturmaktadır.

Araştırmanın veri toplama araçları

Bilgi Formu: Araştırmaya katılan bireylerin demografik (yaş, cinsiyet, medeni durum, haftalık pilates yapma sıklığı vb.) özelliklerini belirlemek amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Genel Öz Yeterlilik Ölçeği: Bu çalışmada rekreatyonel pilates yapan bireylerin genel öz yeterliliğini ölçmek amacıyla Jerusalem ve Schwarzer (1995) tarafında geliştirilen ve Aypay (2010)’ın Türkçe’ye uyarladığı ‘‘Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (GÖYÖ)’’ kullanılmıştır. Ölçek 4’lü likert tipindedir (1-

tamamen yanlış, 2- biraz doğru, 3- daha doğru, 4- tamamen doğru). Ölçek tek boyutlu ve toplam 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puanın yükselmesi, öz yeterliliğin de yükseldiğini ifade eder.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Araştırmaya katılan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini ölçmek amacıyla Diener ve ark., (2009) tarafından geliştirilen ve Telef (2013)'in Türkçeye uyarladığı "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek tek boyutlu, toplam 8 madde ve 7'li likert tipinden oluşmaktadır (1- Hiç katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Biraz Kararsızım, 4- Kararsızım, 5- Biraz katılıyorum 6- Katılıyorum, 7- Kesinlikle katılıyorum).

Araştırmanın veri analizi

Veriler SPSS paket programına aktarılarak hatalı veriler kontrol edilmiştir. Hazırlanan verilerin dağılımları çarpıklık, basıklık analizleriyle kontrol edilmiştir. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alpha değeri 0,70 üzeri olmasıyla belirlenmiştir. Bağımsız değişkenin bağımlı değişkene etkisi liner regresyon ile test edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Betimsel sonuçlar

Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	352	88,9
	Erkek	44	11,1
Yaş	18-25 yaş	119	30,1
	26-30 yaş	91	23,0
	31-35 yaş	63	15,9
	36-40 yaş	64	16,2
	41-60 yaş	59	14,9
Medeni durumun nedir?	Evli	170	42,9
	Bekar	226	57,1
Günlük kaç saat boş zamanın var?	1-2 saat	111	28,0
	3-4 saat	173	43,7
	5-6 saat	82	20,7
	7 saat ve üzeri	30	7,6
Haftada kaç gün pilates yapıyorsun?	Haftada 1-2 gün	254	64,1
	Haftada 3-4 gün	118	29,8
	Haftada 5-6 gün	17	4,3
	Her gün	7	1,8
Toplam		396	100

Araştırmaya katılan bireylerin %88,9'unun kadın olduğu ve en fazla katılımın %30,1 ile 18-25 yaş arasındaki gençlerden olduğu anlaşılmıştır. Araştırmaya büyük oranda %57,1 ile bekarlar katılmıştır. Günlük sahip olunan boş zaman süresi incelendiğinde %43,7 oranında katılımcıların 3-4 saate sahip oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların %64,1'i haftada 1-2 gün arasında pilatese katılmaktadır.

Tablo 2. Normallik ve güvenirlik sonuçları

Ölçekler	$\bar{X}$	Çarpıklık	Basıklık	α
Psikolojik İyi Oluş	5,76	-2,461	8,431	,898
Genel Öz Yeterlik	2,99	-,300	-,166	,913

Elde edilen verilerin analizinde çarpıklık ± 3 ve basıklık ± 10 aralığında olduğundan verilerin normal dağılım sergilediği kabul edilmiştir (Kline, 2016, s. 63). Ölçeklerin içsel tutarlılığı Cronbach Alpha sonuçlarının 0,70 üzerinde olmasına göre yorumlanmış ve ilgili sonuçların referans değerinin üzerinde olması nedeniyle ölçeklerin güvenilir olduğu kabul edilmiştir (Hair ve ark, 2017).

Tablo 3. Regresyon sonuçları

Değişkenler	B	SS	β	t	p	r	R ²
Genel Öz Yeterlik → Psikolojik İyi Oluş	,507	,077	,316	6,606	,000	,316	,100

Enter; F: 43,635, p<,000

Rekreasyonel amaçlı pilates yapan bireylerin sahip oldukları genel öz yeterlik inancının psikolojik iyi oluş düzeyine istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir etkisinin olduğu belirlenmiştir (p<0,05). Buna göre, bağımsız değişken genel öz yeterlik bağımlı değişken olan psikolojik iyi oluşu %10 oranında etkilemektedir. Ayrıca genel öz yeterlik inancındaki bir birimlik değişimde psikolojik iyi oluşta β : 0,316 düzeyinde bir değişim meydana gelmektedir.

TARTIŞMA

Fiziksel aktivitenin bireylerin psikolojik ve fiziksel sağlığa olan etkileri literatürde önemli bir araştırma konusudur denebilir. Yapılan incelemelerde pilates gibi rekreatif egzersizlerin bireyleri fiziksel, sosyal ve psikolojik açıdan desteklediği öne çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı rekreatif olarak pilates yapan bireylerin özyeterlilik algılarının psikolojik iyi oluş düzeylerine etkisini incelemektir. Araştırmada elde edilen bulgular literatürde yapılan çalışmaların bulgularıyla tartışılmıştır.

Yapılan istatistiksel analizlere göre rekreatif olarak pilates yapan bireylerde özyeterliliğin psikolojik iyi oluş düzeyine istatistiksel olarak pozitif yönde bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bireylerin fiziksel görünümünde değişiklikler onların fiziksel öz algılarını artırarak egzersiz yapabilme yetkinliğini arttırdığı söylenebilir. Bireylerin öz algılarındaki bu artış beraberinde özyeterlilik algısını da aynı yönde artırabilmesi mümkündür. Özyeterliliğin artması bireylerin daha pozitif duygulara sahip olması, refah seviyesinin artması ve daha yüksek düzeyde psikolojik iyi oluş düzeyine sahip olmasına etki edebilir. Nitekim Duyan ve ark., (2022) yaptığı çalışmada pilates egzersizi yapan bireylerin sosyal görünüş kaygılarının azaldığını, egzersiz sayesinde olumlu bir fiziksel imaj geliştiren bireylerin kendileriyle daha barışık olduklarını ve bu durumun psikolojik iyilik halini arttırdığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Martinez-Garcia ve ark., (2020) anoreksiya nevrozalı bireylerle yaptığı çalışmada pilatesin beden imajı memnuniyetsizliğini azalttığını ve fiziksel memnuniyeti arttırdığını tespit etmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle olumlu beden algısının bireylerin kendine olan güvenini artırarak özyeterlilik duygusunu güçlendirdiğini ve psikolojik iyilik halini olumlu yönde etkilediğini söylemek mümkün olabilir. Ahar ve ark., 2023 yılında yaptığı çalışmada sekiz haftalık pilatesin bireyler üzerinde nörolojik ve fizyolojik değişikliklere yol açarak özyeterliliği arttırdığı ve bu sürecin psikolojik iyi oluş üzerinde belirgin bir şekilde etkisinin olduğunu vurgulamıştır. Bununla beraber An ve ark., (2020), Melendro ve ark., (2020) ve Marfil-Carmona ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmalarda fiziksel aktivitenin bireysel özyeterliliği arttırdığını ve bu durumun psikolojik iyi oluşa oldukça katkısının olduğunu ortaya koymuşlardır. Buradan hareketle bireylerin fiziksel öz algılarındaki olumlu değişiklikler, özyeterlilik seviyelerini artırırken, bu durum psikolojik iyi oluşlarını desteklemektedir denebilir. Fiziksel öz algının özyeterlilikle ilişkisi, bireylerin egzersiz yetkinliklerine olan güvenlerinin artması ve bu güvenin motivasyonlarını pekiştirmesi yoluyla açıklanabilir. Özyeterliliğin artışı, bireylerin kendilerine olan güvenlerini artırarak psikolojik iyilik hali üzerinde bir etki yaratabilmektedir. Gelecekteki çalışmalar, farklı yaş ve sosyo-kültürel gruplar üzerinde pilatesin etkilerini inceleyerek, bu bulguları daha genel hale getirebilir. Ayrıca, özyeterlilik ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin daha derinlemesine araştırılması, bu alandaki teorik ve pratik bilgi birikimini artırabilir.

ETİK ONAY BİLGİLERİ

Etik Kurul Komitesi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Protokol/Sayı Numarası : E-84026528-050.01.04-2300214661

KAYNAKÇA

- Ahar, S., Barzegari Marvast, H., & Samadi, H. (2023). The effect of eight weeks of pilates exercises on self-efficacy and psychological well-being of male armed forces personnel with post-traumatic stress disorder. *Journal of Police Medicine*, 12(1), 1-14
- An, H.Y., Chen, W., Wang, C.W., Yang, H.F., Huang, W.T. & Fan, S.Y. (2020). The relationships between physical activity and life satisfaction and happiness among young, middle-aged, and older adults. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(13).
- Aral, S., (2020). *Egzersiz katılımcılarının özyeterlilik, umut ve iyilik halinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Arseven, A. (2016). Öz yeterlilik: Bir kavram analizi. *Electronic Turkish Studies*, 11(19), 63-80.
- Aypay, A. (2010). Genel öz yeterlilik ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 113-132.
- Ayyıldız, E., & Sunay, H. (2021). Bireylerin fiziksel aktiviteye katılım durumlarına göre mutluluk ve duygusal düzenlemede öz-yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(4), 230-240.

- Barut, A.İ., Demir, A., Ballıkaya, E. & Çiftçi, F. (2019). Doğa Yürüyüşü ve Yamaç Paraşütü Sporunu Yapan Bireylerin Yaşam Doyumu ve Özyeterliliklerinin İncelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3,(2), 137-145.
- Cabbaroğlu, M. (2019). *Sportif rekreasyon etkinliği olarak zumba ve pilates'in yaşam doyumu ve mutluluk üzerine etkisi (Muğla ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Colwell, P.F., Turnbull, G.K. & Dehring, C. (2002). Recreation Demand and Residential Location. *Journal of Urban Economics*, 51(3), 418-428.
- Curren, R. (2010). Aristotle's educational politics and the Aristotelian renaissance in philosophy of education. *Oxford Review of Education*, 36(5), 543-559.
- Çalışkan, C., Yeşilyurt, C., & İnan, H. (2020). Gençlerde rekreatif spor davranışı: hazcı ve faydacı değer bakışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(21), 5-22.
- Diener, E., Wirtz, D., Biswas-Diener, R., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., et al. (2009). New measures of wellbeing. *Social Indicators Research Series*, 39.
- Duyan, M., Ilkim, M., Çelik, T. (2022). Sosyal görünüm kaygısının psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisi: düzenli pilates aktiviteleri yapan kadınlar üzerine bir çalışma. *Pakistan Tıp ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16(02).
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler*. Nobel Yayınları.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). *Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022.
- Lu, L., Hu, C.H. (2005). Personality, leisure experiences and happiness. *Journal of Happiness Studies*, 6(3), 325-342.
- Marfil-Carmona, R., Ortega-Caballero, M., Zurita-Ortega, F., Ubago-Jiménez, J. L., González-Valero, G., & Puertas-Molero, P. (2021). Impact of the mass media on adherence to the Mediterranean diet, psychological well-being and physical activity. Structural equation analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(7).
- Martínez-Sánchez, S.M., Martínez-García, C., Martínez-García, T.E., Munguía-Izquierdo D. (2020). Psychopathology, body image and quality of life in female children and adolescents with anorexia nervosa: a pilot study on the acceptability of a Pilates program. *Front psychiatry*, 11, 1054.
- Melendro, M., Campos, G., Rodríguez-Bravo, A. E., & Arroyo Resino, D. (2020). Young people's autonomy and psychological well-being in the transition to adulthood: A pathway analysis. *Frontiers in Psychology*, 11, 1946.
- Özavci, R. (2022). *Boş zamanda sıkılma algısının yaşam doyumuna etkisinde mutluluğun aracılık rolü*. Doktora Tezi. Balıkesir Üniversitesi.
- Özdemir, A. S., Güçer, E. & Karaküçük, S. (2016). *Rekreasyon ve turizm*. (Editör: S. Karaküçük.) Rekreasyon bilimi içinde, (s. 313-393). Gazi Kitabevi.
- Ramazanoğlu, F., Altungül, O., & Özer, A. (2004). Sportif açıdan rekreasyon etkinliklerinin değerlendirmesi. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 199-202.
- Saka, T. (2024). *8 haftalık sportif rekreasyon katılımının ev hanımlarında psikolojik iyi oluş ve rekreasyon fayda algısı üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.
- Schwarzer, R. & Jerusalem, M. (1995). *Generalized self-efficacy scale*. (Eds.: J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston). Measures in health psychology: A user's portfolio. Causal and control beliefs (pp. 35-37). Windsor, UK: NFER-Nelson.
- Seo H.M. & Hah Y.S., (2004) A study of factors influencing on health promoting lifestyle in the elderly: application of pender's health promotion model. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 34, 1288-1297.
- Soygüden, A. (2020). Sporda tüketici davranışlarının incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 13(70).
- Şimşek D. & Katırcı H. (2011) . Pilates Egzersizlerinin Postural Stabilite ve Spor Performansı Üzerine Etkileri: Sistematik Bir Literatür İncelemesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Spor Bilimleri Dergisi* 5(2), 58-70.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarılama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 28(28-3), 374-384.

- Kline, R. B. (2016). *Principles And Practice of Structural Equation Modeling. Methodology In the Social Sciences* (4th ed.). The Guilford Press.
- Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2017). *A primer on partial least squares structural equation modeling* (PLS-SEM), (Second edition). Sage publications.

Uluslararası Eğitim ve Spor Yönetimi Politikaları: Analitik Bir Bakış

Can NAKİP¹

Özet

Anahtar Kelimeler

Uluslararası spor başarıları,
Spor yönetimi politikaları,
Sürdürülebilir spor yönetimi,
SPLISS modeli.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, uluslararası düzlemde uygulanan eğitim ve spor yönetimi politikalarının, ülkelerin toplumsal gelişimlerine olan katkılarını analitik bir perspektifle incelemektir.

Yöntem: Bu çalışmada, uluslararası eğitim ve spor yönetimi politikalarını analiz etmek amacıyla literatür taraması ve tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, akademik kaynaklar, uluslararası kuruluş raporları ve teorik yaklaşımlar incelenerek, bu politikaların etkileri analitik bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir.

Bulgular: Bu makalenin bulguları, uluslararası spor yönetimi politikalarının ülkelerin sporcularının uluslararası başarılarında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Özellikle SPLISS modelinin, elit spor başarılarını artırmak için maddi destek, altyapı ve antrenör eğitimi gibi faktörlerin önemini vurguladığı saptanmıştır. Gelişmiş ülkelerin, bu politikalarla yaptıkları yatırımlar sayesinde hem sporcuların performansını yükselttiği hem de toplum sağlığı ve sosyal uyumu desteklediği görülmektedir. Buna ek olarak, UNESCO'nun sporun sosyal ve sağlık alanındaki olumlu etkilerine dikkat çektiği ve bu politikaların uzun vadeli toplumsal faydalar sağladığı belirlenmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak, uluslararası spor ve eğitim politikalarının etkin planlanmasının, ülkelerin hem profesyonel sporcu başarılarını hem de toplumsal refah seviyesini artırmada kritik öneme sahip olduğu belirlenmiştir.

International Education and Sports Management Policies: An Analytical Perspective

Abstract

Keywords

International Sports Achievements,
Sports Management Policies,
Sustainable Sports Management,
SPLISS Model.

Aim: The purpose of this study is to examine the contributions of education and sports management policies implemented internationally to the social development of countries from an analytical perspective.

Methods: In this study, literature review and thematic analysis methods were used to analyze international education and sports management policies. In the research, academic resources, international organization reports and theoretical approaches were examined, and the effects of these policies were evaluated from an analytical perspective.

Results: The findings of this article show that international sports management policies play an important role in the international success of countries' athletes. It was determined that the SPLISS model emphasized the importance of factors such as financial support, infrastructure and coach training to increase elite sports success. It is seen that developed countries both increase the performance of athletes and support public health and social harmony thanks to the investments they make in these policies. In addition, it was determined that UNESCO drew attention to the positive effects of sports in the social and health fields and that these policies provide long-term social benefits.

Conclusion: As a result, it was determined that effective planning of international sports and education policies is of critical importance in increasing both the professional athlete success of countries and the level of social welfare.

Article Info

Online Publishing: 30.12.2024

GİRİŞ

Toplumların kültürel, sosyal ve ekonomik alanlarda gelişmesinde eğitim ve sporun en önemli iki temel kavram oldukları bilinmektedir. Sporun bireyler üzerinde fiziksel ve psikolojik faydası bulunurken; eğitim kişilerin bilgi ve becerilerini geliştirmesine katkı sağlar. Öyle ki bu iki alanın ehemmiyeti hem bireysel gelişim açısından hem de toplumların bütünleşmesi, ulusların ekonomik ilerlemesi ve uluslararası camiada rekabet gücünün artırılması hususunda önem arz etmektedir. Uluslararası

¹ Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Spor Yönetimi Bölümü, Türkiye, can_nakip@hotmail.com

platformlarda uygulanan eğitim ve spor yönetimi stratejileri, toplumların sürdürülebilir kalkınma amaçlarına varmasında etkin rol oynar. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'nın "Uluslararası Eğitim Raporları" adlı çalışması, uluslararası kuruluşlar bünyesinden yayımlanan eğitim politikası raporlarını özetleyerek Türkiye'deki eğitim politikalarının uluslararası temelleri ve etkilerini çözümler. Bu raporlar, UNESCO, OECD ve Dünya Bankası gibi kuruluşların eğitime yönelik politika önerilerini içerir. (MEB, 2024). Uluslararası düzlemde spor yönetimi ve eğitim politikalarının ortak noktası, özellikle Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) gibi kurumlar tarafından sıkça dile getirilmektedir. UNESCO'nun değindiği gibi, spor yalnızca fiziksel gelişimi değil, bir yandan da sosyal uyumu, insan haklarını ve toplumsal barışı destekleyen bir gereç olarak görülmektedir. UNESCO bu gelişmeleri ve sporun toplumsal eşitlik hakkındaki faktörleri ayrıntılarıyla beraber incelemektedir. Fiziksel eğitim, özellikle genç nüfusun sağlıklı gelişimini teşvik ederek gelecekte daha sağlıklı, üretken ve sosyal olarak aktif bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Bu bağlamda, sporun ulusal eğitim politikalarıyla entegre edilmesi kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmiştir. Ayrıca, sporun, özellikle uluslararası platformlarda, ülkelerin yumuşak güç politikalarının bir parçası haline gelmesi, spor yönetimi ve eğitim politikalarının önemini daha da artırmıştır (UNESCO, 2013). Ayyıldız, (2021) 'in çalışması, toplumun uluslararası spor organizasyonlarına yönelik bakış açısını inceler. Uluslararası spor organizasyonları üzerine yapılan bu çalışma, spor yönetimi politikalarının uluslararası algısını değerlendirir. Uluslararası spor yönetimi politikaları, ülkelerin uluslararası spor etkinliklerinde başarılı olmasını sağlayacak stratejiler geliştirmeyi ve aynı zamanda sporu toplumun her kesimine yaymayı hedefler. SPLISS (Uluslararası Spor Başarılarına Yönelik Spor Politikaları Faktörleri Modeli) gibi modeller, ülkelerin spor yönetimi politikalarının etkinliğini ölçmekte ve bu politikaların uluslararası başarılar üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bu modellerin gelişimi ve etkileri A Systematic Review of the Development of Sport Policy Research (2000–2020) başlıklı çalışmada kapsamlı olarak ele alınmaktadır (Ouyang ve Ping-Chao, 2023). SPLISS modeli, sporun elit düzeyde başarı sağlaması için gereksinim duyulan maddi yardım, antrenör eğitimi ve insan kaynakları gibi sebepleri vurgulamakta ve ülkelerin spor başarılarını artırmak için bu alanlara dikkat edilmesi gerektiğini söylemektedir. Başka bir çalışma, uluslararası spor ve beden eğitimi politikalarını gözlemleyerek, UNESCO ve IOC gibi uluslararası kuruluşların spor politikası belgelerini çözümler. Bu belgeler, fiziksel eğitimin bir hak olarak bilinmesi ve sporun sosyal değerlerinin kuvvetlendirilmesine yönelik tavsiyeler bulundurur (Müftüler ve Arıtan, 2020). Uluslararası eğitim politikaları ile ilgili çalışmalar uygulanarak, eğitim yönetimi ve müfredat geliştirmeye yönelik çeşitli yaklaşımlarda bu konuya parantez açmaktadır (IJOCIS, 2023). Spor politikaları aynı anda, toplumların genel refahını artırmaya dönük sosyal politikaların bir bölümü olarak kabul edilmektedir. Ulusal sağlık sistemlerinin bir bölümü olarak spora yönlendirilmesi, halk sağlığı sıkıntılarını düşürme ve toplumun genel yaşam kalitesini yükseltme açısından önemlidir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), sporun obezite, kalp hastalıkları ve diyabet gibi sağlık problemleriyle savaşmada mühim bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Bu anlamda, spor yönetimi politikalarının eğitim politikalarıyla düzgünce uygulanması, sağlık, eğitim ve sosyal entegrasyon kapsamlarında daha pozitif sonuçlara yol açabilir. Dye, (2013) devlet politikalarının ne şekilde oluştuğu ve uygulandığı konusunu tartışarak, uluslararası eğitim politikalarının analizi için güçlü bir teorik altyapı sağlamaktadır. Analitik bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, uluslararası eğitim ve spor yönetimi politikaları, ülkeler arasındaki farklılıkları ve bu politikaların etkilerini inceleme fırsatı sunar. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki politik farklılıklar, sporun nasıl yönetildiği ve eğitime nasıl entegre edildiği konusunda çeşitli farklılıklar yaratmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki spor yönetimi ve eğitim politikalarının farkları, çeşitli uluslararası çalışmalarla da desteklenmiştir (International Sports Studies, 2021). Gelişmiş ülkeler, sporu daha çok bir prestij aracı olarak kullanarak uluslararası alanda başarı sağlamayı hedeflerken, gelişmekte olan ülkeler sporu sosyal kalkınma ve sağlık politikalarının bir parçası olarak değerlendirmektedir.

Bu çalışma, uluslararası düzlemde yapılan eğitim ve spor yönetimi politikalarının, ülkelerin toplumsal gelişimlerine ne şekilde faydalı olduğunu incelemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, eğitim ve spor yönetimi politikalarının teorik ilkeleri ve bu politikaların ülkeler arasındaki zıtlıkları, analitik bir perspektifle ele alınacaktır. Özellikle, sporun ulusal ve uluslararası düzlemde ne şekilde yönetildiği, hangi stratejilerin uygulandığı ve bu stratejilerin toplumsal sonuçları incelenecektir. Bu sayede, spor ve eğitim politikalarının ortak noktaları belirlenerek, gelecekte bu alanlarda yapılacak politika geliştirme aşamalarına fayda sağlaması amaçlanmaktadır.

Literatür İncelemesi

1. SPLISS Modeli ve Spor Politikaları

SPLISS (Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success), uluslararası spor politikalarının etkinliğini derinleştiren bir modeldir. Bu model, ülkelerin uluslararası arenada başarılı olmaları için gerekli olan önemli taşları analiz eder ve politikaların ne şekilde yönetilmesi gerektiğini tarif eder. SPLISS, uluslararası spor başarılarını etkileyen dokuz ana nedeni inceler: spor politikalarının koordinasyonu, finansal destek, altyapı, antrenör eğitimi, spor bilimleri desteği, ulusal ve uluslararası yarışmalara katılım, yetenekli sporcuların tespiti, seçimi ve geliştirilmesi, elit sporcuların desteği ve medya ile toplumda sporun tanıtımı.

Birçok çalışma, SPLISS modelinin elit sporlar üzerindeki sonuçlarını incelemiş ve modelin, spor politikalarını daha kuvvetli hale getirme potansiyelini belirtmiştir. Hatta Hollanda, Kanada, Norveç ve Avustralya gibi ülkeler SPLISS modelini uygulayarak nice önemli spor başarıları kazanmışlardır. Ouyang ve Ping-Chao'nun (2023) çalışması, SPLISS'in uygulamalarının farklı ülkelerde spor başarılarına olan etkileri incelerken, spor politikalarının küresel spor sistemlerine uyarlanmasını derinlemesine irdelemektedir.

SPLISS Modeli Ülkeler Arasındaki Farklar ve Etkiler

SPLISS modeli, spor politikalarını inceleyerek ülkeler arası ayrımları belirlemeyi amaçlar. SPLISS modeli, dokuz önemli ayak üzerine kuruludur ve bu ayaklar ülkelerin elit spor başarıları ne şekilde ulaştığını anlamaya destek olur. Bu ayaklar arasında maddi destek, antrenör eğitimi, altyapı ve spor bilimleri gibi unsurlar yer alır. Fakat, her ülkenin bu ayaklara yapmış olduğu yatırımlar ve taktiksel uygulamalar çeşitlilik göstermektedir, bu da başarıya ulaşmada ciddi farklar oluşturur.

Maddi Destek: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler

Kanada ve **Norveç** benzeri gelişmiş ülkeler, elit sporculara büyük miktarlarda maddi destek sağlayarak sporcuların performansını yükseltmek için stratejik hamleler yapmışlardır. Bu ülkelerde devlet destekli spor projeleri, sporcuların hem eğitim hem de antrenman zamanlarında gereken kaynakları sunmaktadır. Kanada, sporcu gelişim programlarına yapılan yatırımın sonucu olarak olimpiyatlarda büyük başarı elde etmiştir (Canadian Olympic Committee, 2024). Diğer taraftan, gelişmekte olan ülkelerde maddi destek kısıtlı olmasından dolayı, bu ülkeler, elit sporculara yönelik yeterli destek vermekte zorlanmaktadır ve bu durumun uluslararası başarı şansını düşürdüğü gözlemlenmektedir. Bu sebepten ötürü maddi kaynakların kısıtlı olduğu ülkelerde spor politikalarının başarısı, uluslararası arenada rekabet gücünü sınırladığı gözlemlenmektedir (UNESCO, 2013).

Antrenör Eğitimi ve Spor Bilimleri: Ülkeler Arası Farklılıklar

Hollanda ve Birleşik Krallık, antrenör eğitimine ve spor bilimine köklü yatırımlar yapan ülkelerden bazılarıdır. Bu ülkelerde, sporculara sağlanan destek sadece maddi kaynaklarla kısıtlı olmayıp, antrenörlerin düzenli eğitimi ve gelişimi ile desteklenir. SPLISS modelinin spor bilimleri ayağı, elit spor başarılarında güçlü bir eleman olarak kabul edilir ve gelişmiş ülkeler bu alanda boy göstermektedir. (De Bosscher, 2018). Gelişmekte olan ülkeler, spor bilimleri alanında yeteri kadar yatırıma haiz olamayabilir, bu da elit sporcuların uluslararası başarıya ulaşmasını güçleştirebilir.

Altyapı ve Katılım Olanakları

SPLISS modelinde altyapının değeri, sporculara sağlanan antrenman alanları, tesisler ve ulusal yarışmalara katılım imkanlarıyla direkt olarak alakalıdır. Avustralya ve Norveç, elit sporcular için modern altyapısı olan ülkelerden bazılarıdır. Özellikle ulusal ve uluslararası müsabakalara katılım, sporcuların tecrübelenmelerini sağlar ve uluslararası başarıyı geliştirir (SPLISS, 2015). Gelişmekte olan ülkelerde altyapı yatırımları kısıtlı olabilir ve sporcular ulusal ve uluslararası düzeyde müsabaka olanaklarından yoksun kalabilirler. Bu durum, SPLISS modelinin bir başka ayağı olan katılım fırsatlarının etkisini sınırlayarak, elit sporcuların gelişimini güçleştirebilir.

Sonuç olarak SPLISS modeli, ülkeler arasındaki spor politikalarını analiz etmede etkili bir araç olmakla birlikte, her ülkenin bu modele yaptığı yatırımlar ve uygulamalar çeşitlilik gösterebilmektedir. Gelişmiş ülkeler, maddi destek, altyapı ve spor bilimleri gibi alanlara büyük yatırımlar yaparak uluslararası

başarıda öne çıkarken, gelişmekte olan ülkeler, bu alanlarda kısıtlı kaynaklara sahip olduğu gözlenmektedir. Bu ayrımlar, uluslararası başarı üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

2. UNESCO ve Fiziksel Eğitim Politikaları

UNESCO (2013), uluslararası eğitim politikalarının sporla uyarlanmasını vurgulamaktadır. UNESCO, fiziksel eğitimi, çocukların ve gençlerin, fiziksel ve zihinsel gelişiminde bir unsur olarak görmektedir. Sporun sosyal düzen ve insan hakları kapsamında pozitif sonuçları, UNESCO'nun politika belgelerinde sıkça yer alır. Rapora göre, fiziksel eğitim, ülkelerin ulusal sağlık politikalarına entegre edilmesi gereken mühim bir kısım olarak görülmektedir. Fiziksel eğitimin ulusal kalkınmaya olan faydaları, öncelikle sağlık, sosyal entegrasyon ve ekonomik kalkınma alanında önemli bir görevi vardır. UNESCO'nun spor politikaları, sporun yalnızca elit seviyede başarı için değil, aynı anda genel halk sağlığı ve sosyal kalkınma için nasıl kullanılabileceğini uygun bir perspektifte göstermektedir. (UNESCO, 2013).

3. Devlet Politikalarının Spor ve Eğitim Üzerindeki Rolü

Devlet politikalarının eğitim ve spor üzerindeki etkisi hususunda Dye, kamu politikalarının devletin yaptığı veya yapmadığı eylemler olduğunu belirterek, politika analizlerinin hükümetlerin karar alma süreçlerini nasıl etkilediğini incelemiştir. Spor ve eğitim politikaları, genellikle hükümetlerin toplumsal kalkınma, sağlık ve uluslararası rekabet gücünü artırma amacıyla uyguladıkları stratejilerdir. Dye'nin çalışması, devlet politikalarının spor yönetimine olan etkilerini incelerken, ayrıca hükümetlerin ulusal spor politikalarını ne şekilde oluşturduğu ve uyguladığı üzerine mühim bilgiler içermektedir. Devletlerin spor politikalarını şekillendirmesi, ülkelerin uluslararası başarıları için kritik öneme sahiptir. Avustralya ve Birleşik Krallık, olimpiyat başarılarını artırmak için devlet tarafından finanse edilen spor projeleri ve altyapılar geliştirmiştir. Bu tür projeler, sporcu gelişimini desteklerken, uluslararası arenada rekabetçi avantaj sağlar. Dye'nin çalışması, bu tür politikaların uzun vadeli etkilerini incelemekte ve spor politikalarının sürdürülebilir başarının anahtarı olduğunu vurgulamaktadır (Dye, 2013).

4. Karşılaştırmalı Spor Politikaları ve Elit Spor Başarısı

Elit spor başarıları, ülkelerin spor yönetimi politikalarına doğrudan bağlıdır. Uluslararası spor yönetimi politikaları, ülkelerin uluslararası başarıları üzerinde kritik bir etkiye sahiptir (International Journal of Sport Management, 2023).Avustralya, Kanada ve Birleşik Krallık gibi ülkeler, olimpiyatlarda elde ettikleri başarıları, stratejik spor yönetimi politikaları sayesinde. Bu ülkeler, spor politikalarını tekrardan oluşturarak sporcularına maddi destek vermekte, antrenör eğitimi programları oluşturmakta ve spor altyapılarını güncellemektedir. SPLISS modeli, bu tür ülkelerin başarılarının analizinde sıkça kullanılan bir araçtır (Ouyang ve Ping-Chao, 2023).

Bu çalışmalar, ülkeler arası spor politikalarının karşılaştırmalı bir analizini sunarken, başarılı ülkelerin hangi politikaları benimsediğini ortaya koymaktadır. Elit spor başarısına ulaşmak için, sporcuların uzun vadeli gelişimi, yönetim stratejileri, altyapı ve finansman gibi faktörlerin doğru şekilde yönetilmesi gerektiği vurgulanmaktadır

Veri ve Örnek Olay İncelemesi

Bu çalışmada sadece teorik bir yaklaşım değil, aynı zamanda somut veri ve örnek olay incelemeleri de ele alınmıştır. Bu bölümde, uluslararası spor organizasyonlarının yönetim stratejileri ve belirli ülkelere uygulanan spor politikaları detaylandırılacaktır. Bu tür incelemeler, spor yönetimi politikalarının pratik uygulamaları ve başarılarını daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Uluslararası spor organizasyonları, ülkelerin spor yönetimi politikalarıyla doğrudan ilişkili olup, bu organizasyonların başarıya ulaşmasında kullanılan stratejiler önemli rol oynar. Mesela, Olimpiyat Oyunları gibi büyük organizasyonlar, katılımcı ülkelerin spor yönetimi taktiklerinin başarısını gösteren mühim bir fırsattır. Avustralya ve Birleşik Krallık gibi ülkeler, bu tür büyük organizasyonlarda başarılı olmak için spor altyapılarını geliştirmiş, sporcularına maddi ve eğitimsel destek vererek uzun vadeli stratejiler oluşturmuşlardır. Ayrıca, IOC'nin Olimpik Dayanışma Programı kapsamında küresel düzeyde sporculara sağlanan destek, Tokyo 2020'de 113 madalya kazanan sporculara büyük katkı sağlamıştır. Bu program, elit sporcuları desteklemenin yanı sıra mülteciler gibi dezavantajlı gruplara da destek sunmaktadır (IOC, 2021).

Kanada ise, SPLISS modeli kapsamında uluslararası spor başarılarına yönelik uyguladığı spor politikaları ile dikkat çekmektedir. Kanada, sporcu gelişimini desteklemek için hem ulusal hem de

uluslararası düzeyde programlar geliştirmiştir. Bu bağlamda, sporcu keşif ve geliştirme sistemleri, ulusal spor federasyonları tarafından desteklenmektedir. Kanada'nın bu sistemli yaklaşımı, olimpiyat başarılarına büyük katkı sağlamaktadır. Ayrıca, Kanada'nın 2024 federal bütçesi kapsamında sporculara sağlanan finansal destekler, sporcuların antrenman ve yaşam koşullarını iyileştirmeyi amaçlayan çeşitli programlar içermektedir. Kanada'nın Spor Destek Programı ve Toplum Sporları Girişimi, sporun geniş kitlelere yayılmasına katkıda bulunmaktadır (Canadian Olympic Committee, 2024).

Bu incelemede sporculara sağlanan finansal destek ile uluslararası arenadaki başarı arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. SPLISS modeli kapsamında yapılan çalışmalarda, elit sporculara yönelik finansal desteğin ülkelerin uluslararası başarılarını doğrudan etkilediği ortaya konmuştur.

YÖNTEM

Bu çalışmanın yöntemi, teorik bir yaklaşım kullanarak uluslararası eğitim ve spor yönetimi politikalarının faaliyetlerini analiz ederek analitik bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın temelini oluşturan yöntem, literatür taraması ve tematik analiz üzerine kuruludur. Bu bağlamda, mevcut akademik literatür ve teorik yaklaşımlar ışığında uluslararası eğitim ve spor yönetimi politikalarının faaliyetleri analiz edilerek analitik bir bakış açısı sunulmuştur. Araştırma sürecinde şu adımlar takip edilmiştir.

Araştırmanın tasarımı

Bu çalışma, mevcut literatürün incelenmesi ile uluslararası spor ve eğitim yönetimi politikalarını karşılaştırmalı bir bakış açısıyla konu alan teorik bir makale özelliğindedir. Literatür taraması sürecinde, SPLISS modeli ve UNESCO'nun eğitim ve spor politikalarına ilişkin var olan çalışmaların sistematik bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Veri Kaynakları

Çalışmada kullanılan veri kaynakları, uluslararası kuruluşların raporları (UNESCO, OECD, Dünya Bankası), akademik makaleler ve spor yönetimi alanındaki çeşitli teorik çerçeveleri içeren kaynaklardan oluşmaktadır. Literatür taraması, hem çevrimiçi akademik veri tabanları (Google Scholar, JSTOR, Web of Science) hem de uluslararası spor başarıları üzerine yazılmış raporlar ve çalışmalardan sentezlenmiştir.

Veri toplama süreci

Literatür taraması, son 20 yıl içinde yayımlanmış ve spor yönetimi politikaları, uluslararası başarılar, SPLISS modeli ve UNESCO raporlarını içeren çalışmaların sistematik bir şekilde taranması ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, aşağıdaki kriterlere göre seçilmiştir:

- SPLISS modeli kapsamında yazılmış teorik ve uygulamalı çalışmalar,
- UNESCO'nun spor ve eğitim politikalarıyla alakalı raporlar ve analizler,
- Uluslararası spor yönetimi politikalarını inceleyen çalışmalar.

Araştırmanın veri analizi

Elde edilen veriler, tematik analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Bu yöntem, SPLISS modeli, uluslararası spor başarılar ve devlet politikaları gibi temel ilkeleri incelemeyi ve bu ilkelerin uluslararası arenadaki başarıya olan etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Veriler farklı olarak, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin spor politikalarını karşılaştırmalı bir bakış açısıyla değerlendirmek için kullanılmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Spor yönetimi ve eğitim politikalarının etkinliği birçok şekilde incelenebilir, bu çalışmada SPLISS modeli çerçevesinde incelenmiştir. Elde edilen bulgular, devletlerin uluslararası arenada sergiledikleri performans sonrası edindikleri başarılar üzerinde, benimsedikleri spor yönetimi politikalarının önemli bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada elde edilen verilere göre spor yönetimi politikalarının işlevsel olması, ülkeler adına yarışan profesyonel sporcuların başarısını arttırdığı konusunun ne denli önemli olduğu gözlemlenmektedir (IOC, 2021; Canadian Olympic Committee,

2024). Ayrıca Birleşik Krallık ve Avustralya gibi ülkeler de spor politikalarını yeniden gözden geçirmiş ve bu modeli benimseyerek büyük fayda sağlamıştır. Bunun yanı sıra IOC'nin Olimpik Dayanışma Programı gibi küresel oluşumlarında elit sporcuların desteklenmesi hususunda dikkat çekici bir rolü olduğu gözlenmektedir. Bununla birlikte, ülkelerin uyguladığı spor politikalarının etkisi sadece elit sporcuların desteklenmesi ile sınırlı kalmamış, sporun tabana, yani geniş kitlelere yayılması hususunda da epeyce etkili olmuştur. Özellikle UNESCO'nun dikkat çektiği üzere, sporun insan hakları ve sosyal uyum üzerindeki olumlu etkileri yadsınamayacak düzeydedir. Uygulanan bu politikaların, toplumun daha rahat ve konfor içerisinde yaşaması için, sosyal politikalarla birleştirilmesi gerektiği yönündeki bulgular da oldukça önemlidir (UNESCO, 2013). Bu tür politikaların uygulanması hem profesyonel düzeydeki sporcular için hem toplumun spora erişimini artırarak ülkedeki her kesime fayda sağlayabilir. Bu durum, ülkelerin uzun vadede hem ekonomik hem de sosyal gelişimine katkıda bulunur. Bu açıdan bakıldığında, spor politikalarının sağlık açısından uzun vadeli faydaları da göz ardı edilememelidir. Sporun toplum içerisinde yaygınlaştırılması, özellikle diyabet, obezite ve kalp hastalıkları gibi toplum sağlığı açısından risk teşkil eden sorunlarla mücadelede etkin bir araç olabilir. Özellikle Kanada ve Norveç gibi ülkeler, toplum açısından risk addedilen sağlık problemlerinin önüne geçmek için, spor politikalarını toplum içerisinde yaygınlaştırdığı gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra, spor yönetimi politikalarının sporcunun fiziksel yeteneklerini, mental sağlıklarını ve psikolojik dayanıklılıklarını da geliştirecek yapısal düzenlemeleri de içermesi gerektiği aşikardır. Gelişmiş ülkelerde sürdürülen spor yönetimi politikalarında, sporcuların rehabilite edilme ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine erişimlerinin artırıldığı gözlemlenmektedir. Uygulanan bu desteklerin, sporcularda başarının uzun vadeli olmasına yardımcı olduğu araştırmalarla da kanıtlanmıştır. Bu çalışmaya göre, ülkelerin uluslararası camiada başarılarını artırmalarında, spor yönetimi politikalarının etkisi göz ardı edilemeyecek düzeydedir. Buna ek olarak, spor politikalarını topluma entegre etmenin sağlık ve sosyal uyum için önemli çıktıları bulunmaktadır. Sporun bu yönü UNESCO'nun çalışmalarında da vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak, gelecekte spor yönetim politikalarının verimli bir şekilde planlanması için SPLISS modelinin önemli bir çerçeve ortaya koyduğu gözlemlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında hem profesyonel sporcuların başarılarını hem de toplumun refah seviyesini artırmak için spor yönetimi politikalarının sürdürülebilirliğini sağlamak gerektiği söylenebilir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, sporun toplumdaki ekonomik, sağlık ve sosyal açıdan büyümesi üzerindeki etkilerini bu tür spor yönetimi modelleri güçlendirebilir. Bu çalışma, SPLISS modelinin uygulanabilirliğini doğrularken, yapılacak olan çalışmaların bu politikaların uzun vadeli etkilerini incelemeye devam etmesi gerektiğini önermektedir.

ETİK ONAY BİLGİLERİ

Etik Kurul Komitesi : Bu araştırma derleme niteliğinde olduğundan etik onay gerektirmemektedir.
Protokol/Sayı Numarası : -

KAYNAKÇA

- Ayyıldız, E. (2021). Toplumun uluslararası spor organizasyonlarına bakış açısının incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 630-641.
- Canadian Olympic Committee, (2024). Statement on Federal Budget.
- De Bosscher, V. (2018). A Mixed Methods Approach to Compare Elite Sport Policies of Nations. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*.
- Dye, T. (2013). Public policy and government action: A Theoretical Overview.
- International Journal of Curriculum and Instructional Studies (IJCIS). (2023). *Vol 13 No 2: Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*.
- International Journal of Sport Management. (2023). Spor Yönetimi Politikaları Üzerine Uluslararası Çalışmalar. *International Journal of Sport Management*.
- International Sports Studies. (2021). Spor Yönetimi ve Eğitim Politikaları Üzerine Karşılaştırmalı Çalışmalar. *International Sports Studies*.
- IOC. (2021). *Olympic Solidarity Program Overview*.

- Müftüler, M., & Arıtan, C. (2020). Yenilenen Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Programlarının Uluslararası Politikalar Kapsamında Analizi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 159-176.
- Ouyang, Y., & Ping-Chao, L. (2023). A Systematic Review of the Development of Sport Policy Research (2000–2020). *Sustainability Journal*.
- SPLISS. (2015). *Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success: A Study on Financial Support and Olympic Success*.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2024). *Uluslararası Eğitim Raporları: Özet ve Öneriler*. MEB Yayınları.
- UNESCO. (2013). *Education for All Global Monitoring Reports*.